



„POZNAJ SWOJEGO SĄSIADA” OPIS I ANALIZA ANKIETY

WPROWADZENIE

Publikacja niniejsza jest wspólnym przedsięwzięciem polsko- czeskiej strony Euroregionu Nysa. Celem tego projektu jest wzbogacenie wiedzy na temat sąsiedniej nacji, w kontekście wzajemnych opinii, odnoszenia się do siebie, możliwości uczynienia dalszych postępów we wzajemnym zbliżaniu się Polaków i Czechów, a w konsekwencji gotowości poszerzania obszarów bilateralnej polsko-czeskiej współpracy przygranicznej.

W opracowaniu opierano się głównie na materiale badawczym zebranym wśród młodych Polaków i Czechów. Przyjęto granice wiekowe 16 – 27 lat. Respondentami byli uczniowie liceum, technikum i młodzież akademicka. Badania zostały przeprowadzone w pierwszej połowie 2013 r. po polskiej i czeskiej części Euroregionu Nysa i objęły grupę 400 osób.

W trakcie badania ankietowani odpowiadali na różne typy pytań:

- pytania rankingowe- ten rodzaj pytań wymagał ustawienia odpowiedzi w zależności od ich ważności - pierwsze miejsce dla najważniejszego wyboru, oraz ostatnie dla najmniej ważnego. Szczególnie przydatne były przy ustalaniu hierarchii wartości respondenta. Zastosowano je do określenia stopnia sympatii i antypatii względem sąsiadów naszych krajów.
- pytania zamknięte z kafeterią półotwartą, w których respondent miał możliwość dopisania swojej odpowiedzi, jeśli podane w pytaniu mu nie odpowiadały. Tego typu pytania zadawano np. pytając o znanych artystów estrady czy twórców literatury czeskiej i polskiej.
- pytania zamknięte i otwarte, w których respondenci mieli możliwość wykazania się konkretną wiedzą dotyczącą np. znajomości niektórych dat, bohaterów narodowych, ale także wskazać miejsca atrakcyjne turystycznie, wymienić filmy dla dorosłych i dzieci.

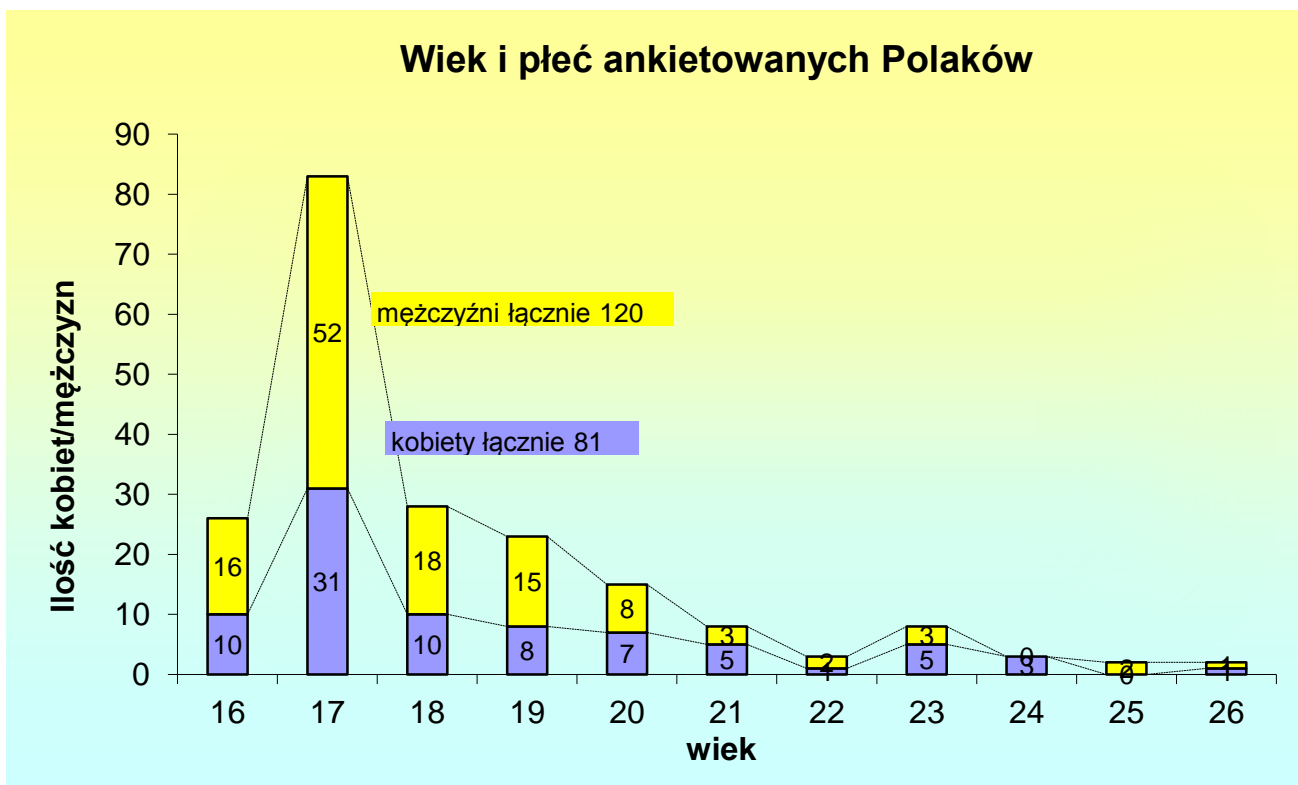
- w dwóch pytaniach wykorzystano grafikę. Pytani mieli za zadanie wskazać flagę i herb Czech i Polski.

Stosując powyższe metody próbowano dowiedzieć się, w jaki sposób postrzegamy się wzajemnie. **Pytania kierowane były w stronę następujących zagadnień:**

- jakie skojarzenia o swoich sąsiadach mają Polacy i Czeši?
- czy jesteśmy poddani działaniu stereotypów?
- czy jako Słowianie i sąsiedzi potrafimy się ze sobą porozumieć?
- jaki jest stopień wzajemnego poznania i zainteresowania kulturą, historią?
- jak oceniamy stopień sympatii i antypatii do siebie nawzajem?
- czy odwiedzamy się wzajemnie?

W ankiecie pojawiły się również pytania, które miały pokazać stan podstawowej wiedzy na temat naszych sąsiadów. Były to pytania zamknięte, w których respondenci musieli zakreślić poprawną odpowiedź, by wykazać się wiedzą na temat geografii, demografii i historii.

Wśród ankietowanych Polaków przeważali mężczyźni / 120 :81/.



Finalnym efektem badań będzie dostarczenie wiedzy porównawczej na temat sąsiedzkiej znajomości, określenia poziomu wzajemnej sympatii i analiza tego, czy młodzież obu stron wyraża chęć do pogłębienia wiedzy o sąsiadującym narodzie.

I. SĄSIEDZKIE RELACJE W OCZACH MŁODZIEŻY POLSKIEJ I CZESKIEJ

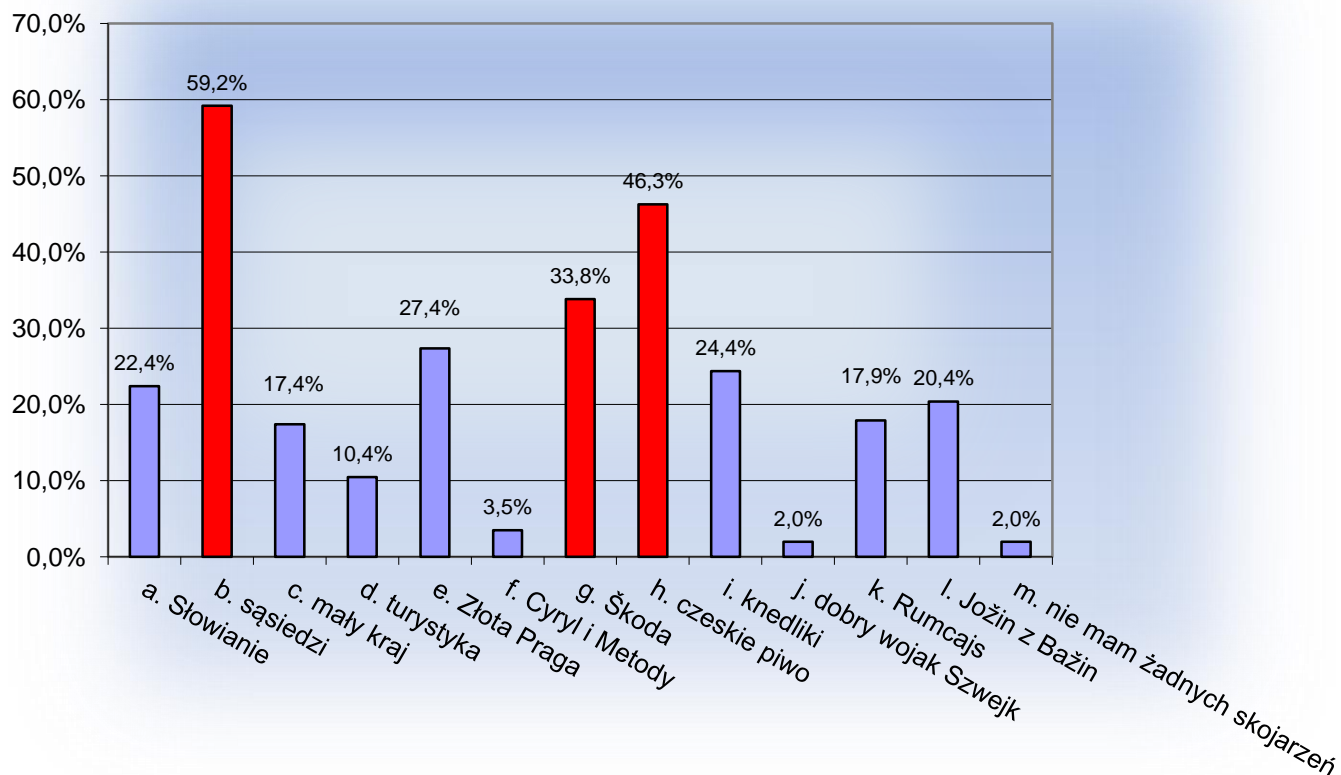
W poniższej części opracowania przedstawione zostaną relacje sąsiedzkie, w taki sposób jak widzi je przeciętny uczeń, czy student Polski i Czech. Czy skojarzenia te są dobre, czy złe, czy ulegamy stereotypom, w jaki sposób charakteryzujemy się wzajemnie i jak siebie postrzegamy, pokaże analiza poszczególnych pytań ankiety.

1. WYBIERZ TWOJE PIERWSZE, SPONTANICZNE SKOJARZENIA NA HASŁO "CZESI" / „POLACY”

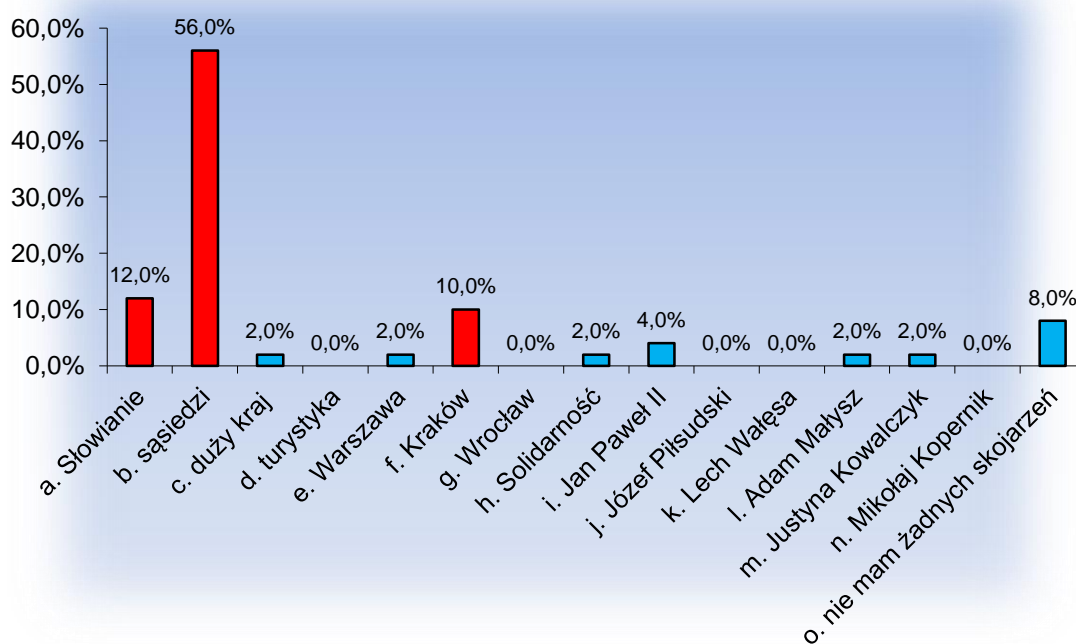
Każdy człowiek postrzega świat inaczej, dlatego że każdy z nas ma inne doświadczenia i skojarzenia na dany temat. Są one determinowane m.in. różnicami indywidualnymi, kulturą czy stopniem wykształcenia. Jak zatem kojarzą swoich sąsiadów uczniowie szkół średnich i studenci Polski i Czech?

A. CO KOJARZY SIĘ POLAKOM Z POJĘCIEM „CZESI”?

Analizując pierwsze pytanie możemy stwierdzić, że dla większości młodzieży Czesi kojarzą się z tym, że są to Słowianie i południowi sąsiedzi, produkujący dobre piwo i posiadający znaną markę samochodu Skoda / tego typu odpowiedzi padały głównie od mężczyzn/. Kobiety wskazywały na Złotą Pragę i knedliki. Jest to mały kraj, dla ok. 10% kojarzący się z turystyką. Jožin z bažin piosenka czeskiej grupy Banjo Band, jeden z najpopularniejszych utworów w latach 70- tych i na początku XXI wieku z Czechami kojarzy 20, 4% osób, natomiast z bohaterem popularnej dobranocki „Przygody Rumcajsa” tylko 17,9 % badanych, a Dobry wojak Szwejk jest rozpoznawany przez 2% ankietowanych. Cztery osoby (tj. 2%) nie mają żadnych skojarzeń z tymi wymienionymi w ankiecie, a jedna jako swoje określenie podaje „cyganie”.



B. CO KOJARZY SIĘ CZECHOM Z POJĘCIEM „POLACY”?



Natomiast dla młodzieży czeskiej, Polacy to północni sąsiedzi, należący do tej samej rodziny narodów słowiańskich. O takich skojarzeniach mówi 67% ankietowanych (56%/ 12%) . Ponadto 10 % podaje Kraków, jako miasto kojarzące się z Polską. Polacy nie są odbierani przez Czechów jako naród, którego atrybutem jest turystyka, ale sporty zimowe, z najlepszymi ich przedstawicielami w osobach Justyny Kowalczyk i Adama Małysza , są wyróżnikiem dla 4% respondentów.

Znamienne jest to, że 8% badanych osób nie ma żadnych skojarzeń z północnymi sąsiadami. Ikony polskiej historii są dla Czechów niewiele znaczące w aspekcie pierwszych skojarzeń. 4% respondentów podaje jedynie Jana Pawła II, a 2% wskazuje na „Solidarność”, która odegrała najważniejszą rolę w historycznym procesie zniesienia dominacji komunistycznej w Europie Środkowo-Wschodniej, jednak jej założyciel i późniejszy prezydent Rzeczypospolitej Polski nie jest wymieniany.

Młodzież czeska nie kojarzy Polski z Mikołajem Kopernikiem, który był jednym z największych astronomów w historii, nie tylko Polski, ale i całego świata. Zmienił on całkowicie światopogląd ludzkości na sprawy świata, jego postrzegania, otworzył ludziom horyzonty, choć nie przyszło mu to łatwo ¹.

2.GDYBYŚ MIAŁ SCHARAKTERYZOWAĆ SĄSIADÓW, TO CO BYŚ WYMIENIŁ PRZED W SZYBKIM? STEREOTYPY?

Wynik odpowiedzi na to pytanie pozwala określić jakie spontaniczne skojarzenia wywołuje Sąsiad, jakich obszarów tematycznych te skojarzenia dotyczą i jakie dominują wśród młodzieży obu krajów.

Zebrane w ten sposób myśli, skojarzenia utworzyły pewien łańcuch skojarzeniowy. Związek jaki mają te myśli z zadaniem ujawnił się w trakcie analizy, w wyniku której można stwierdzić, że Polacy postrzegają Czechów, jako naród posługujący się „śmiesznym językiem”, żyjący na luzie i posiadający poczucie humoru. Inny obszar postrzegania Czechów to sposób życia. Około 10 % respondentów wskazało na zamiłowanie do turystyki, a ich pragmatyczne podejście do życia zauważyło 3,8%. Prawie 9% badanych nie potrafiło scharakteryzować sąsiadów.

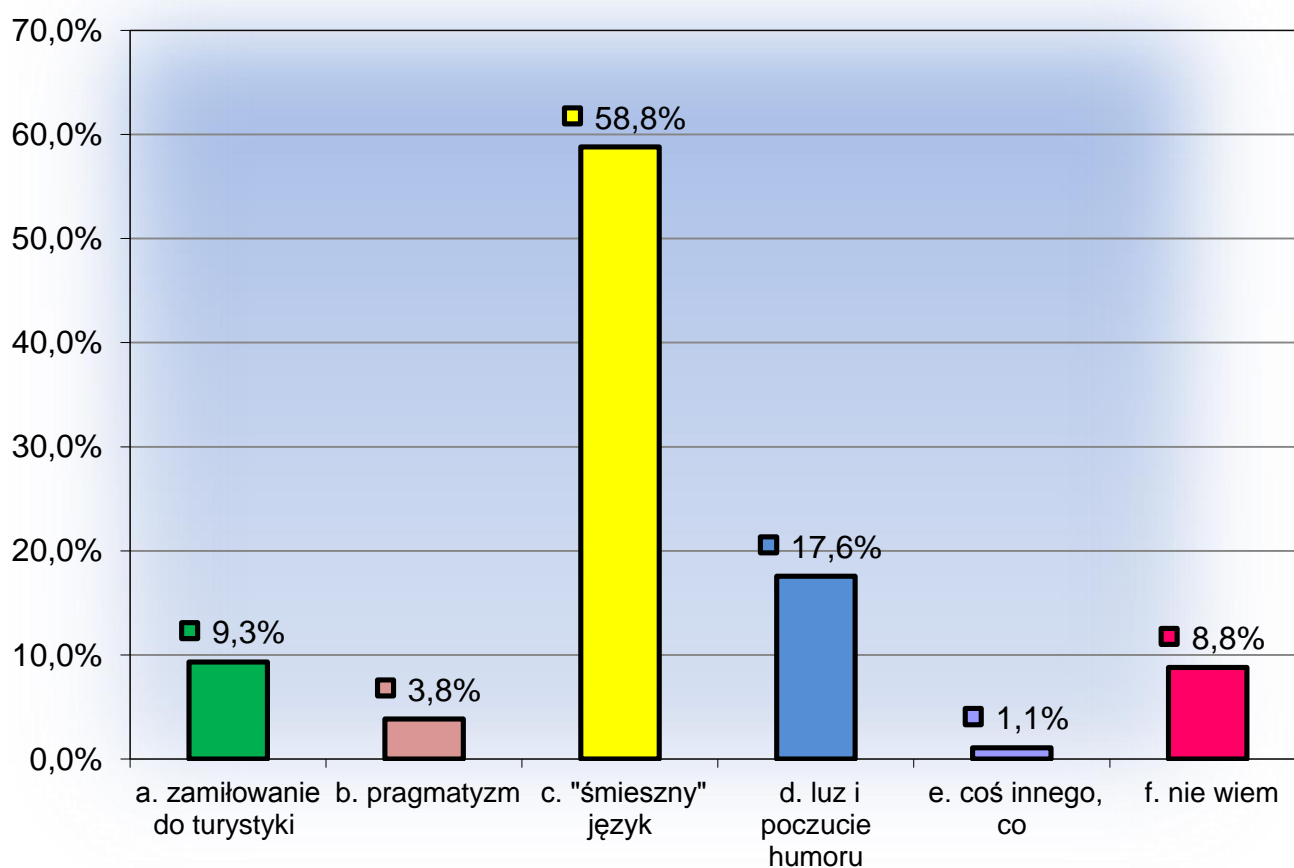
Przyjmując, że stereotyp to względnie trwałe i uproszczone, choć niekoniecznie całkowicie fałszywe, schemat myślowy, wykorzystywany przez jednostkę do orientacji w otaczającej ją rzeczywistości społecznej², możemy wysnuć wniosek, że wielu młodych Polaków postrzega dość stereotypowo swoich sąsiadów. Wynika to z tego, iż ankietowani mając do dyspozycji pytanie otwarte, w którym mogli podać swoje własne skojarzenie, woleli zakreślić jedną z podanych, właśnie stereotypowych, wypowiedzi.

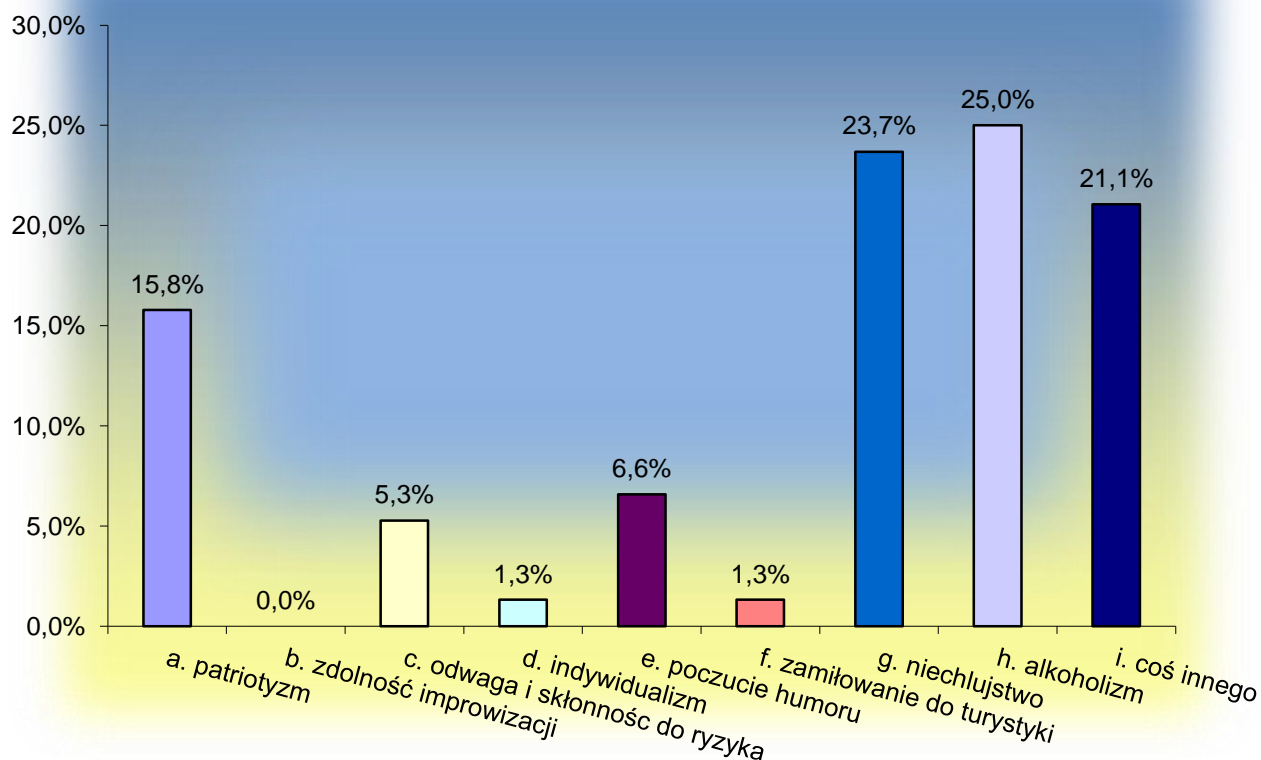
¹ Cyt.za <http://www.mikolaj-kopernik-pl.com/>

² Z. Bokszański, Stereotypy a kultura, Wyd. FUNNA, Wrocław 2001, s. 107.

A jak postrzegani są przez Czechów Polacy? Obraz Polaka jest bardzo nieciekawym. Przede wszystkim Czesi widzą swoich sąsiadów przez pryzmat ich wad narodowych, takich jak alkoholizm i niechlujstwo. O tym świadczy najwyższy procent odpowiedzi. Prawie połowa ceni jednak Sąsiadów za patriotyzm, poczucie humoru, odwagę i skłonność do ryzyka, zamyłowanie do turystyki i indywidualizm. W przeciwieństwie do Polaków, Czesi podają inne, własne określenia Polaków. Dostrzegają więc silny katolicyzm, podkreślają religijność, silną wiarę. Niektórzy widzą w Polakach megalomanów, mających przesadnie wysokie wyobrażenie o własnej wartości. Pojedynczy respondenci wymieniali: rolnictwo, zły stan dróg, słabą jakość posiłków, kamractwo, hałaśliwość i złodziejstwo.

A. JAK POSTRZEGAJĄ POLACY CZECHÓW?





II. CO WIEMY O SOBIE?

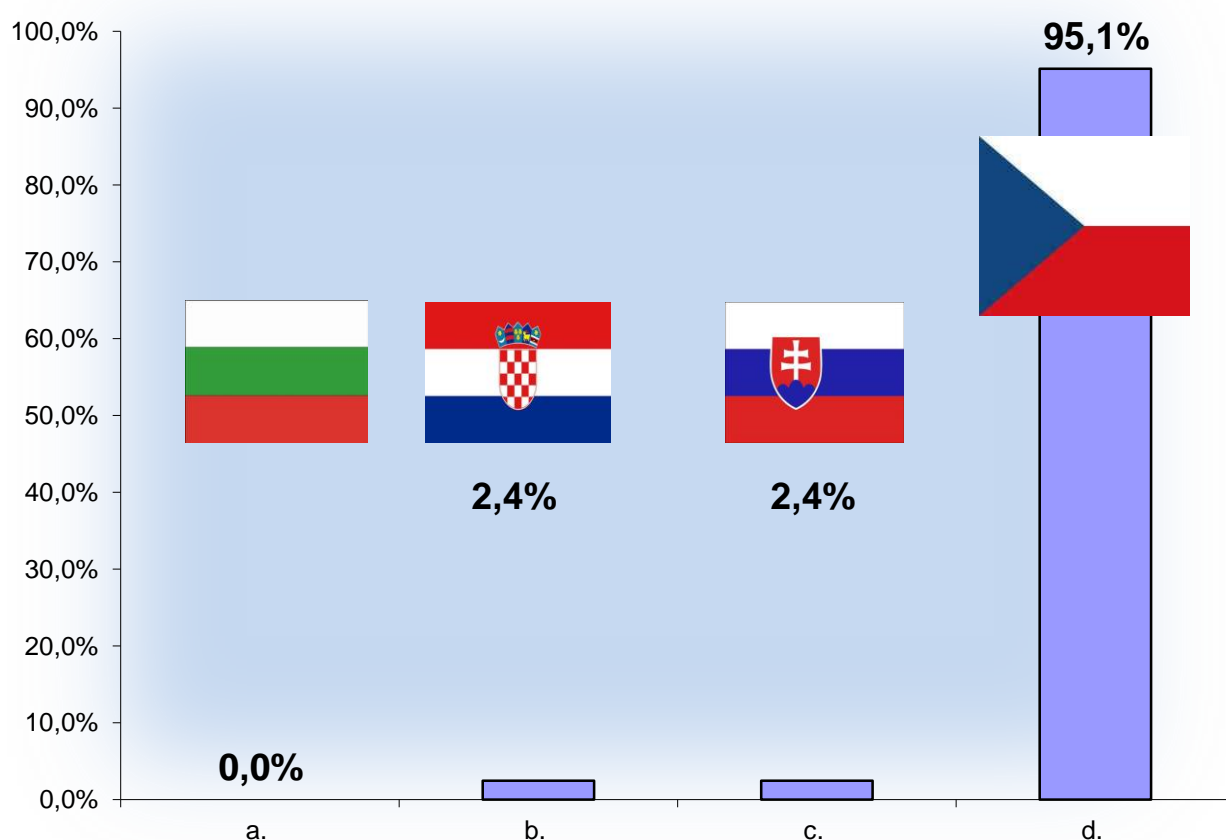
Żyjemy od wieków obok siebie i wydawać by się mogło, że wiemy o sobie wiele. Tak nie jest, jak pokazują wyniki ankiety. Analizując ten wątek badań, spróbujemy odpowiedzieć na kilka pytań dotyczących wiedzy na dość istotne sprawy.

1. CZY ZNAMY SYMBOLE NARODOWE NASZYCH SĄSIADÓW?

Zacznijmy powyższą analizę od rozpoznawalności najważniejszych symboli narodowych: flagi godła i hymnu Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej.

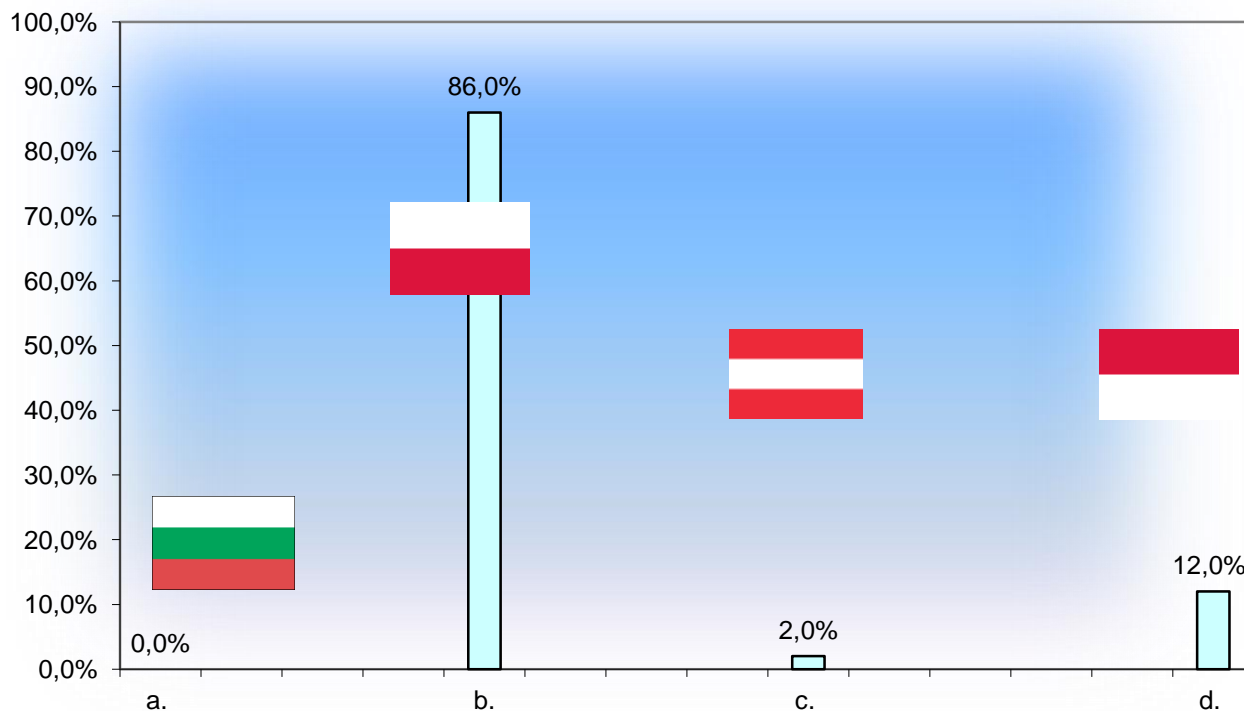
Poniższy wykres pokazuje, że wszyscy polscy respondenci znają doskonale barwy narodowe Czech, czyli kolory biały, niebieski i czerwony. Świadczy o tym choćby fakt, że nikt nie pomylił się wskazując na biało – czerwono – zieloną flagę Bułgarii. Jednak nie wszyscy potrafią bezbłędnie wskazać flagę czeską, czyli nie znają dokładnego rozkładu kolorów i mylą ją z flagą Słowacji i Chorwacji.

Która z przedstawionych flag jest flagą Czech?



Podobną rozpoznawalnością barw narodowych (biał i czerwień) wykazali się młodzi Czesi, którzy w 100% wskazali na kolory biało – czerwone ,ale tylko ponad 80% wskazało prawidłowo flagę Polski. Warto dodać, że ok. 15 % pomyliło się wskazując na flagę Indonezji i Białorusi, co świadczy o tym że nie znają rozkładu kolorów.

Która z przedstawionych flag jest flagą Polski?



B. GODŁO PAŃSTWOWE

Kolejnym symbolem narodowym jest godło państwowe.

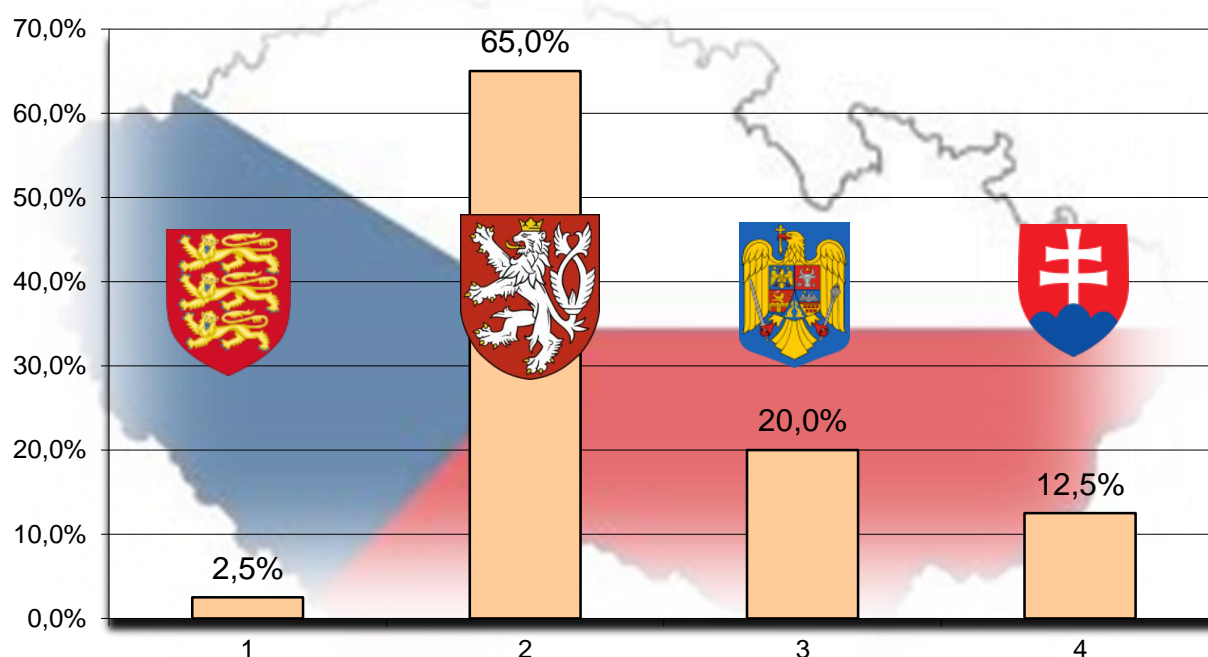
Czy Polacy znają godło państwowe Czeskiej Republiki? Na to pytanie poprawnie odpowiedziało 65% ankietowanych.



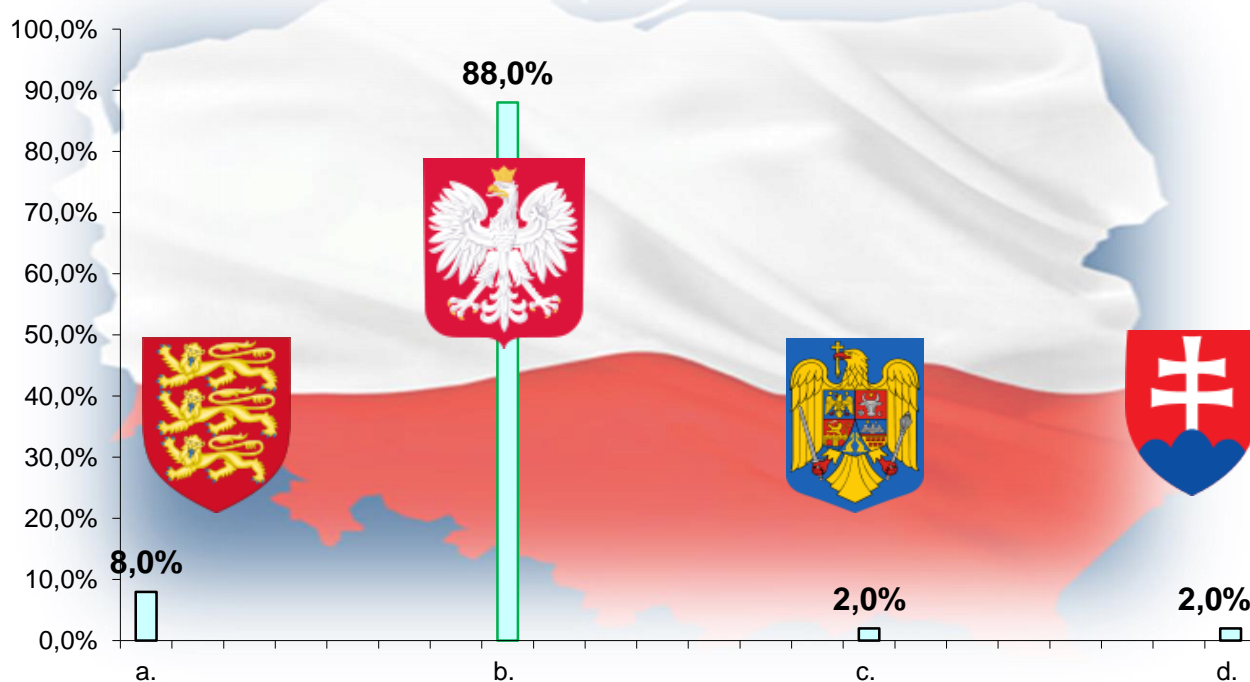
Być może wynika to z tego, że w ankiecie do wyboru podany został tzw. Mały Herb Czeski. W tym miejscu warto dodać, że Czechy mają dwa herby państwowe: wielki i mały. Zwyczaj posiadania dwóch herbów wywodzi się z heraldycznej tradycji. Mały Herb Czech ma w godle srebrnego (białego) wspiętego na tylnych łapach lwa z charakterystycznym podwójnym ogonem, w złotej koronie i o podobnie złotych pazurach. Godło umieszczone jest w czerwonym polu. Jest to tradycyjny herb Czech właściwych.³

³ http://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_Czech
/Z podanego portalu pochodzi również zdjęcie flagi i godła państwowego/

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowały się odpowiedzi na pytanie o znajomość godła Republiki Czeskiej.



Kolejny wykres przedstawia o wiele lepszą znajomość godła państwowego Polski przez Czechów. 88% bezbłędnie wskazało orła w koronie, jako symbol sąsiedzkiego kraju.



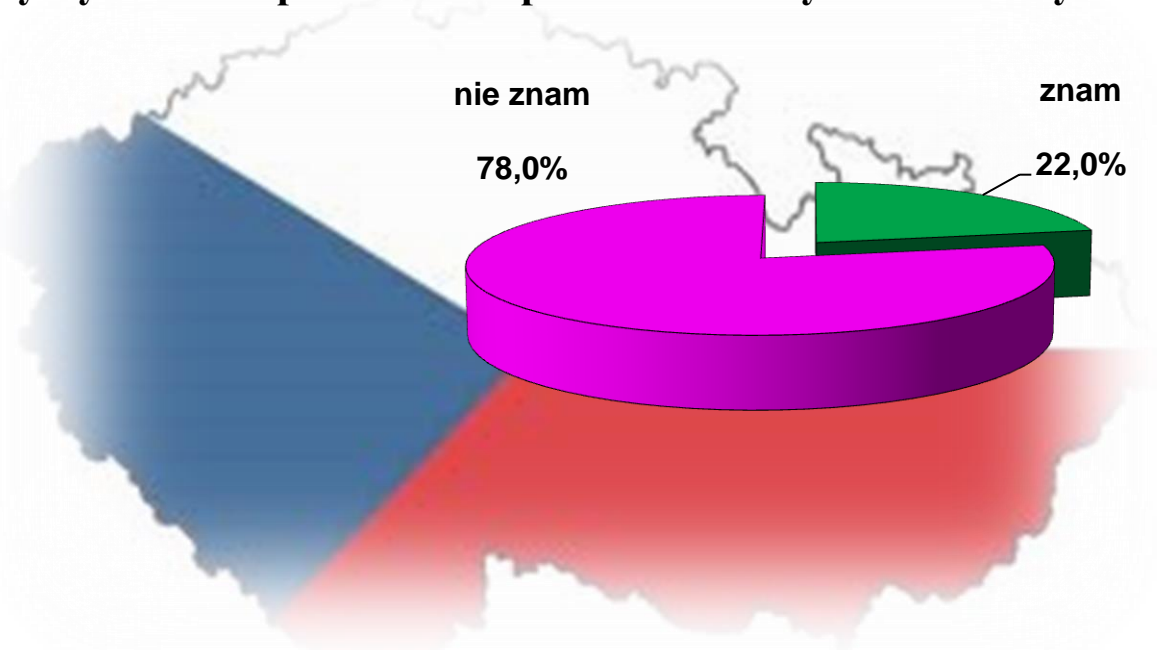


Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwiniętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, umieszczony w czerwonym polu tarczy⁴.

C. HYMN PAŃSTWOWY

Kolejny symbol państwowości czeskiej stanowi hymn państwowy, noszący tytuł „Kde domov můj?” (pl. „Gdzie jest mój dom?”). Niestety jest on znany tylko niewielkiej liczbie osób. 78% ankietowanych może i słyszało, ale nie potrafi go rozpoznać, nie zna słów i melodii.

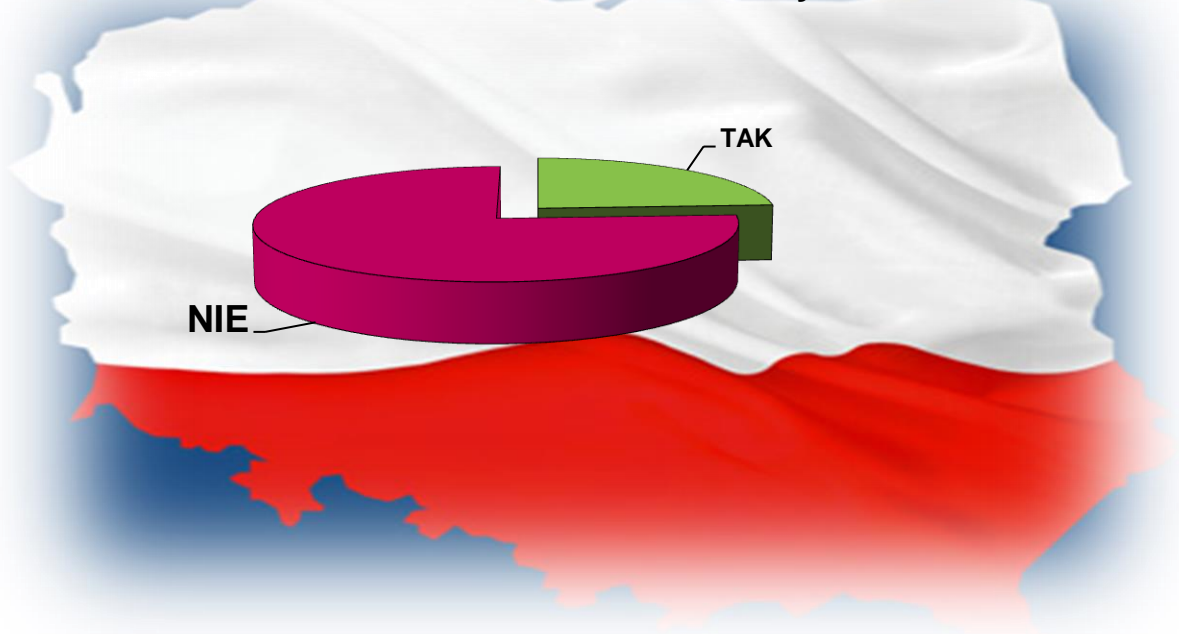
Czy słyszeliście i potraficie rozpoznać czeski hymn narodowy?



Podobnie i młodzież czeska nie zna hymnu polskiego. Tylko ¼ respondentów słyszała i potrafi rozpoznać narodową pieśń Polaków, czyli „Mazurka Dąbrowskiego” z 1797 roku.

⁴ http://pl.wikipedia.org/wiki/God%C5%82o_Rzeczypospolitej_Polskiej

Czy słyszeliście i potraficie rozpoznać polski hymn narodowy?



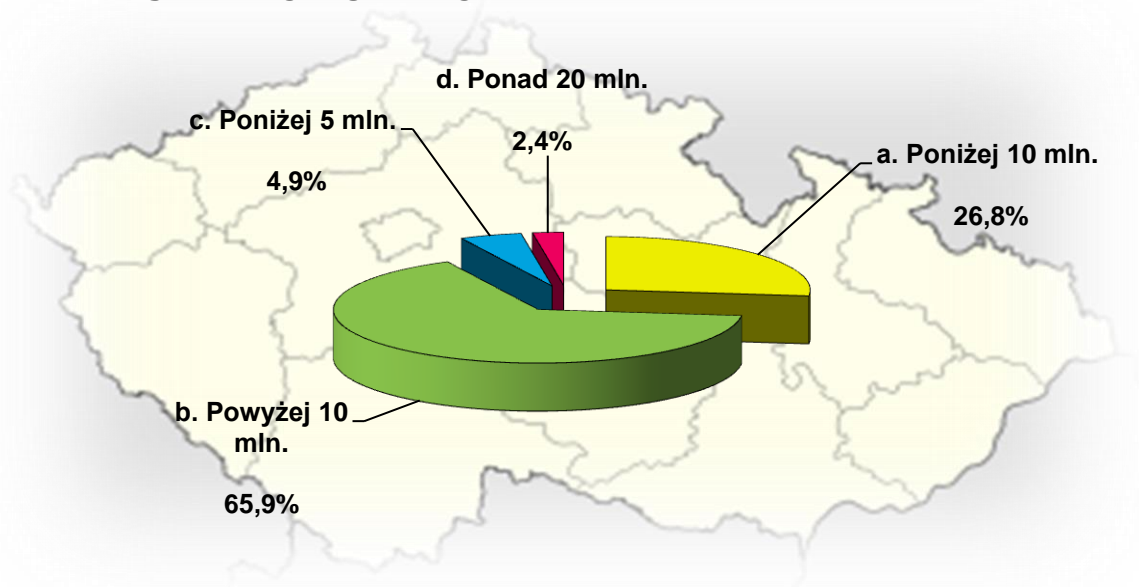
A tym miejscu warto wspomnieć o tym, że polski hymn narodowy stał się protoplastą dla innych słowiańskich hymnów i pieśni. Słowacy śpiewali: *Hej, Slováci, ešte naša slovenská reč žije*. Autorem w 1834 r. był Samo Tomášik, pastor luterański. Ten tytuł później został zamieniony przez Czechów na *Hej, Slované*. Pieśń stała się pieśnią wszystkich Słowian po zjeździe wszechsłowiańskim w 1848 roku w Pradze. Łużyczanie mają pieśń *Hišće Serbstwo njezhubjene* (*Jeszcze Łużyce nie zginęły*) napisaną przez Handrija Zejlera w 1845 r. na wzór *Mazurka Dąbrowskiego*, a Chorwaci pieśń *Još Hrvatska ni propala* (*Jeszcze Chorwacja nie umarła*) z 1833 autorstwa Ferdynanda Livadicia. Ekst ukraińskiego hymnu narodowego z 1863, zaczynającego się od słów *Ще не вмерла України* (*Jeszcze nie umarła Ukraina*), jest kolejnym przykładem, jak polska pieśń wyzwolenicza, która stała się późniejszym oficjalnym hymnem narodowym, promieniowała na ludy ościennie.⁵

⁵ http://pl.wikipedia.org/wiki/Hymn_Polski

2. CZY WIEMY ILU JEST NASZYCH SĄSIADÓW I JAKIE MAJĄ PRZEKONANIA RELIGIJNE?

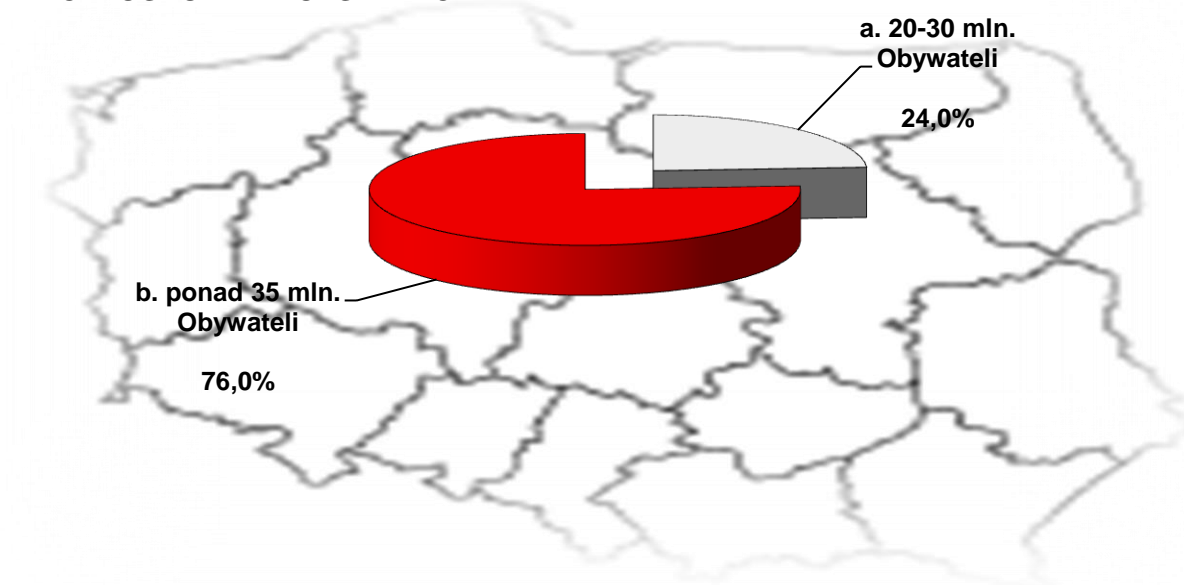
Młodzież polska wie nie tylko to, że Czechy są krajem o niewielkiej powierzchni, ale również to, że zamieszkuje go niewiele ponad 10 mln mieszkańców, o czym świadczy zamieszczony poniżej procent dobrych odpowiedzi.

REPUBLIKA CZESKA LICZY



Liczbę Polaków zamieszkałych na terenie Polski ocenia się, według ostatniego (2011) spisu powszechnego, na 36 mln. W tych danych statystycznych orientuje się 76 % młodzieży czeskiej.

RZECZPOSPOLITA POLSKA LICZY

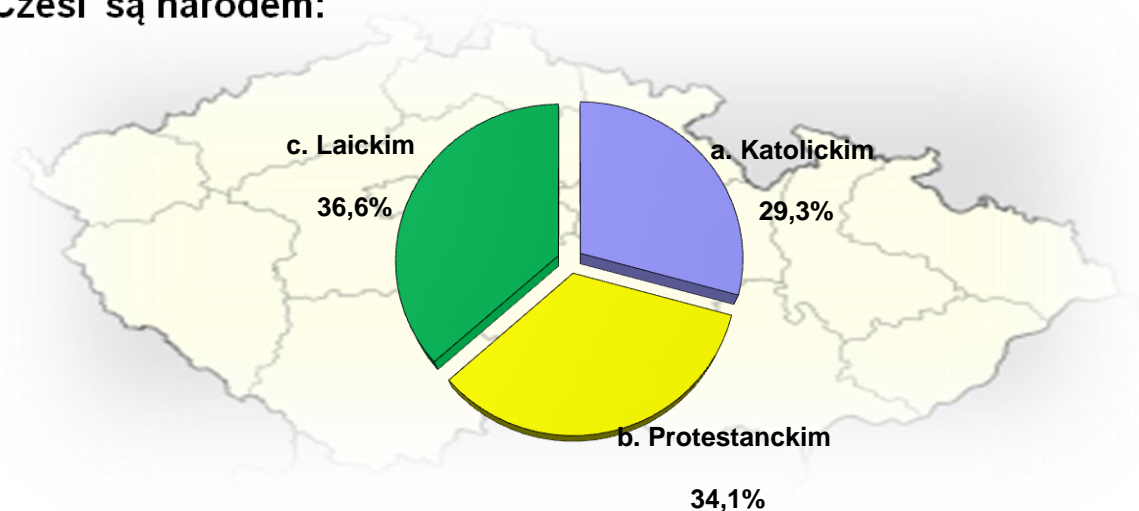


Religia w Czechach, podobnie jak w Polsce, swoimi korzeniami sięga tradycji chrześcijańskiej, jednak ze względu na uwarunkowania historyczne, Czesi nie są narodem chrześcijańskim i w ogóle religijnym.⁶ O tym wie prawie 1/3 polskich respondentów.

Jednak 29, 3% podaje, że jest to naród katolicki. Być może wiąże się to z faktem, że chrześcijaństwo do Polski przyszło właśnie z tego kraju i z tą religią utożsamiają Czechów.

Trochę więcej, bo 34, 1% uważa czeskich Sąsiadów za protestantów, co też ma swoje historyczne uzasadnienie, gdy przypomnimy sobie ruch husycki, który w XV w doprowadził do buntu przeciw religii katolickiej w tym kraju.

Czesi są narodem:



W tym miejscu można dopowiedzieć, że Czechy należą do najbardziej laickich państw na świecie. Zgodnie ze Spisem Powszechnym z 2011 roku, za wierzących uznało siebie 20,6% mieszkańców Czech, przy czym tylko 13,9% przynależy do któregoś z kościołów lub organizacji religijnych. Mianem „niewierzących” określiło siebie 34,2% respondentów. 45,2% mieszkańców nie umiało bądź nie chciało określić swojego stosunku względem religii⁷.

Jeśli chodzi o wiedzę Czechów na temat wyznania swoich Sąsiadów, to zdecydowana większość, bo aż 92% uznaje Polaków za katolików. Jest to zgodne z badaniami CBOS (2012 r.), wg których 93,1 proc. Polaków uznaje się za katolików. Wielkość ta tylko nieznacznie zmieniła się od śmierci Jana Pawła II - 94,6 proc. - wynika z sondażu CBOS.

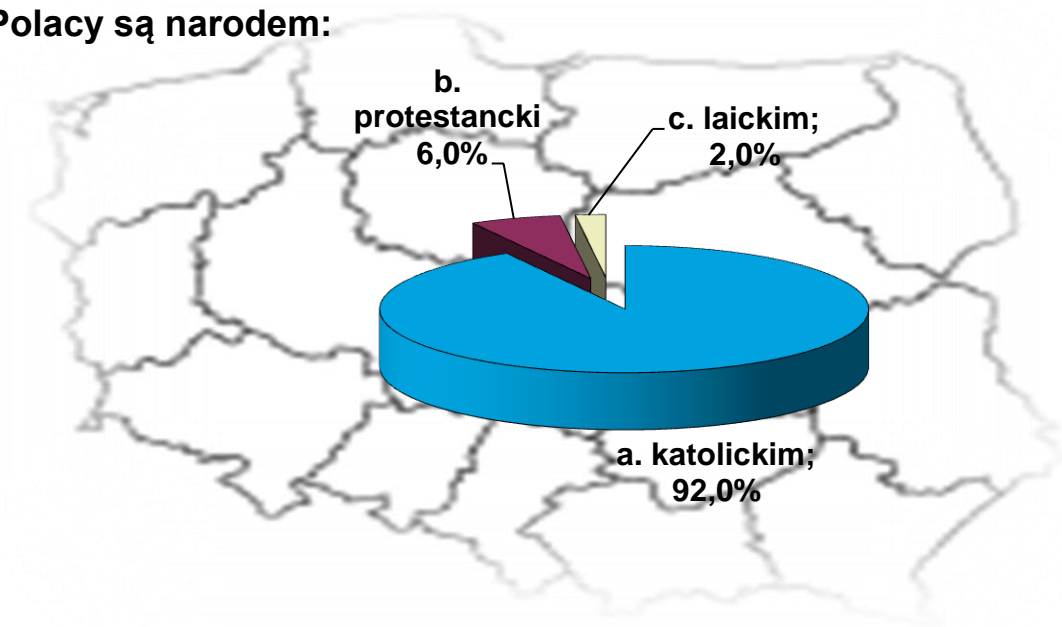
W ciągu ostatnich siedmiu lat wzrósł natomiast odsetek osób, które zaliczają się do grona bezwyznaniowych, ateistów lub agnostyków (z 1,5 do 4,2 proc.). Natomiast jeśli chodzi o deklaracje wiary, to - zgodnie z marcowymi wynikami badań CBOS -

⁶ <http://www.twojaeuropa.pl/3764/religia-w-czechach-panstwo-ateistow>

⁷ Wyniki spisu powszechnego : <http://www.scitani.cz/>

94 proc. spośród ogółu badanych uważa się za wierzących, z czego co jedenasty (9 proc.) określa swoją wiarę jako głęboką. Tylko co szesnasty ankietowany (6 proc.) twierdzi, że jest niewierzący, w tym jedynie trzech na stu (3 proc.) mówi o całkowitym braku wiary.⁸

Polacy są narodem:



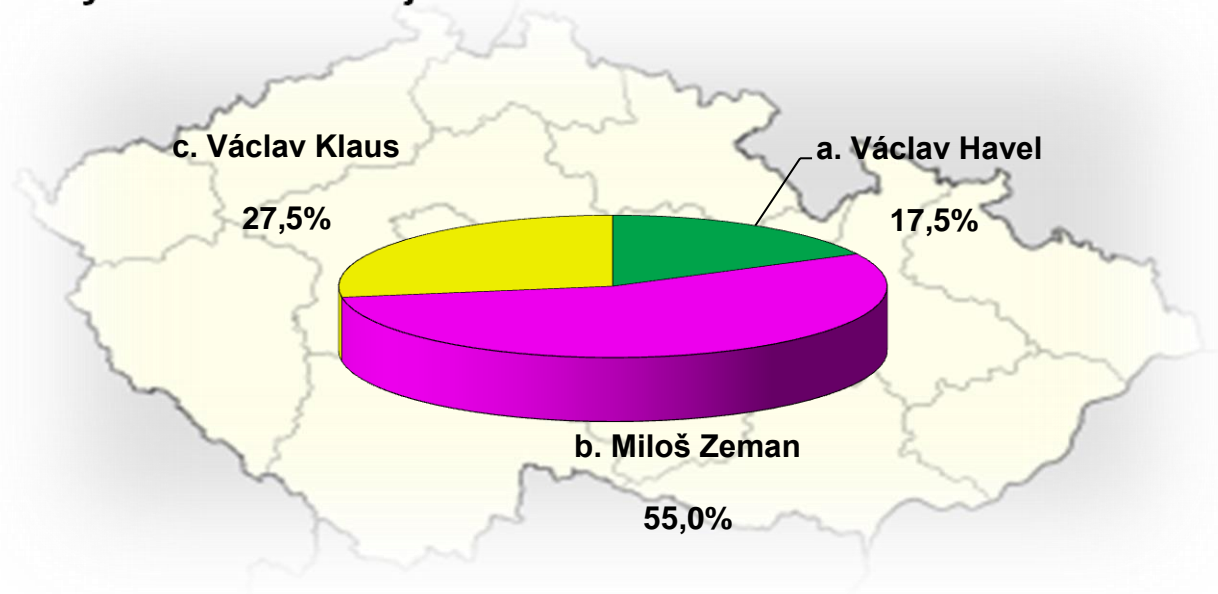
3. CZY WIEMY KTO SPRAWUJE NAJWYŻSZY URZĄD W SĄSIEDNIM KRAJU?

Przewidując, że młodzi Polacy i Czesi nie są zainteresowani sprawami polityki swoich sąsiadów, zadano im tylko jedno pytanie: *Czy wiesz kto jest prezydentem Czech/ Polski ?*

Wyniki z sondażu pokazują, że niewiele ponad połowa ankietowanych Polaków (55%) potrafi poprawnie podać imię i nazwisko osoby piastującej najwyższy urząd w Republice Czeskiej. Dla 27, 5% urząd ten nadal piastuje Vaclav Klaus. Dodajmy w tym miejscu, że zmiana na stanowisku prezydenta nastąpiła w marcu 2013 r. 17,5% ankietowanych stanowisko to nadal kojarzy z nieżyjącym już pierwszym prezydentem Czech Vaclavem Havlem.

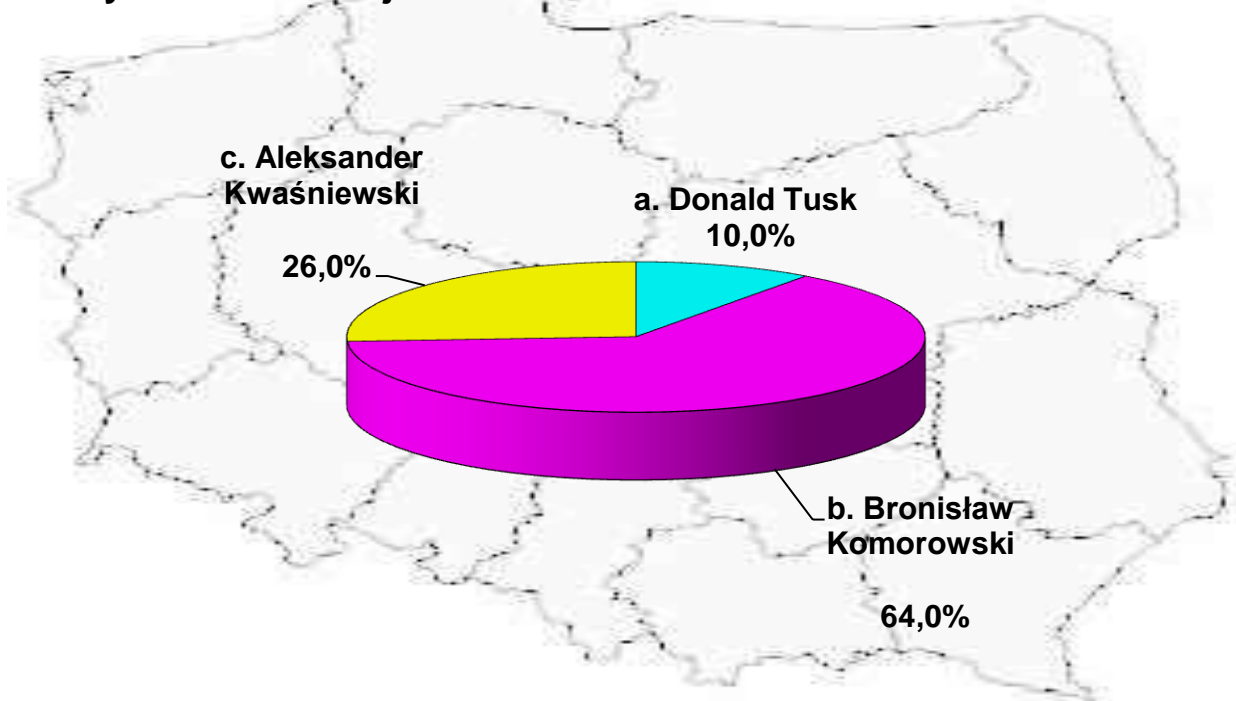
⁸ <http://spoleczenstwo.newsweek.pl/cbos--polacy-to-katolicy,90632,1,1.html>

Prezydentem Czech jest:



Trochę więcej Czechów (64%) wie, że prezydentem RP jest Bronisław Komorowski. 10 % ankietowanych myli premiera z prezydentem i podają Donalda Tuska, a dla 26 % można żartobliwie stwierdzić, że czas się zatrzymał i uważają Aleksandra Kwaśniewskiego (1995 – 2005) za najwyższą głowę państwa .

Prezydentem Polski jest:



4. CO WIEMY NA TEMAT GEOGRAFII NASZEGO SĄSIADA?

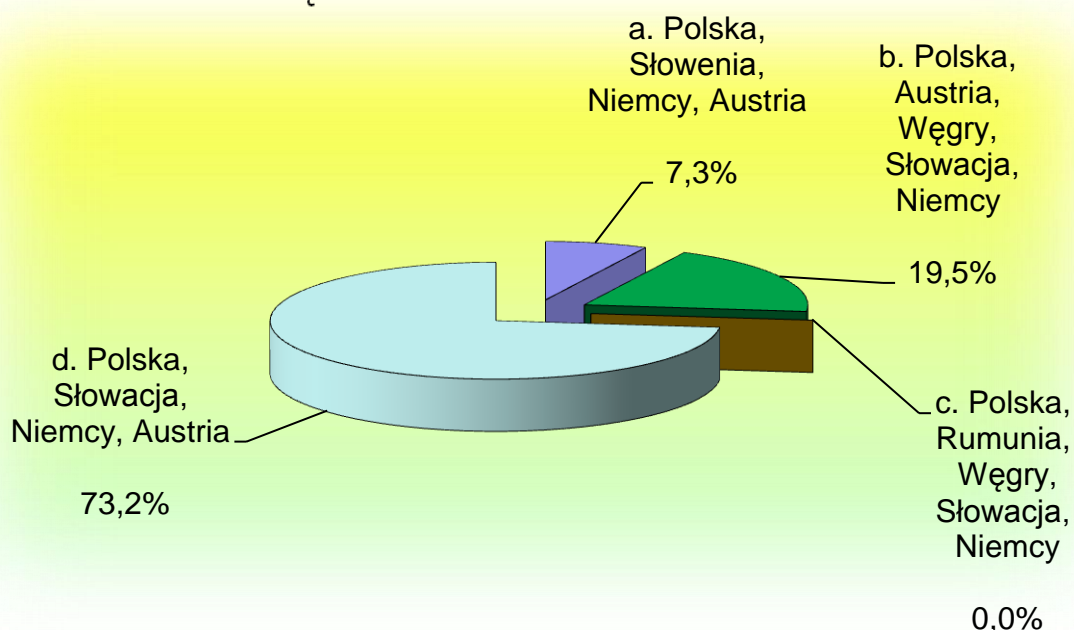
Dość zróżnicowana jest u młodzieży wiedza na temat położenia geograficznego Sąsiada. Wiele respondentów nie potrafi precyzyjnie wskazać państw graniczących z krajem sąsiednim. Dotyczy to zarówno Polaków i Czechów. Trzeba jednak podkreślić, że większość ankietowanych dobrze orientuje się w położeniu geograficznym sąsiednich krajów.



Niektórzy Polacy do państw ościennych dodają Węgry (19,5%), a niektórzy mylą Słowację ze Słowenią (7,3%). Żaden z respondentów nie wskazał jako kraju sąsiedniego Rumunii.

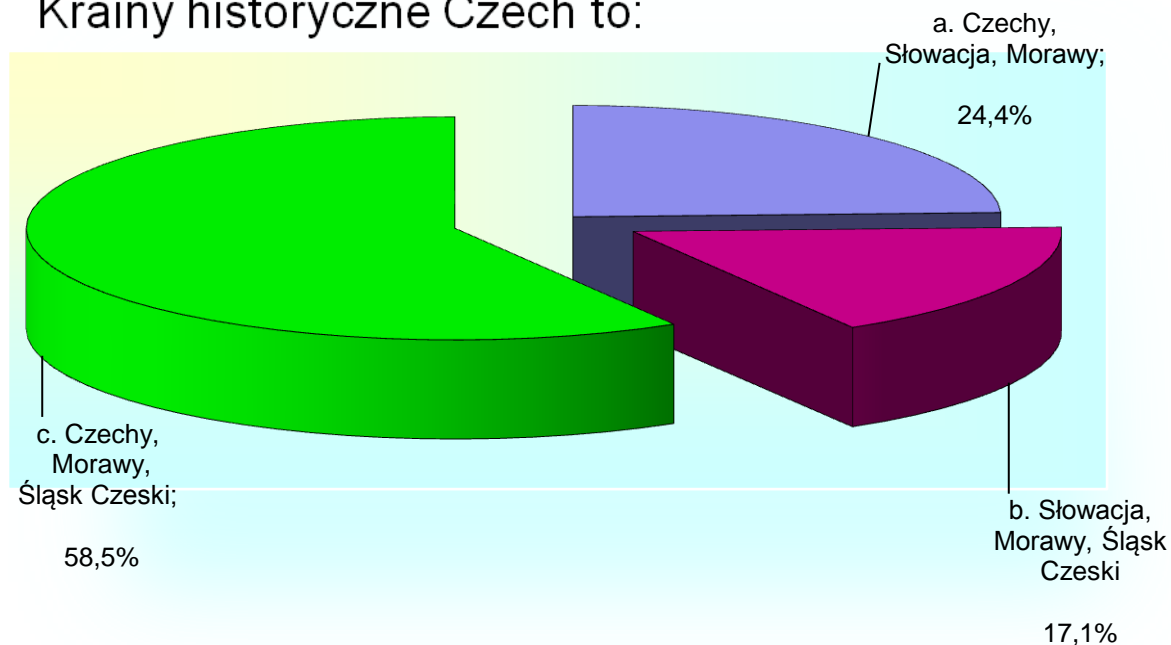
Źródło: wikipedia.org/wiki/Czechy

Sąsiadami Czech są



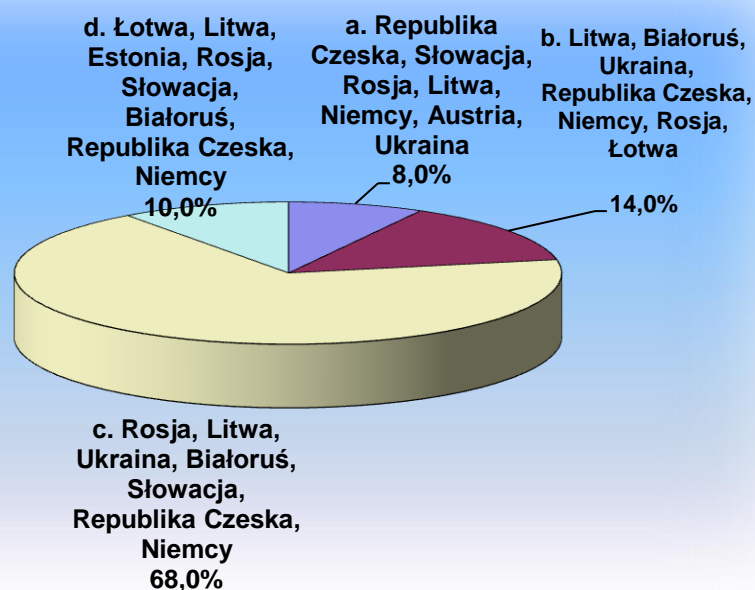
Republika Czeska dzieli się na trzy historyczne krainy: Czechy, Morawy i Śląsk czeski. O tym wie ponad połowa ankietowanych. Pozostali do historycznych rejonów zaliczali również Słowację.

Krainy historyczne Czech to:



Jeżeli chodzi o analogiczną wiedzę dotyczącą Polski, to zdecydowana większość potrafi wymienić poprawnie kraje ościenne Polski.

Sąsiadami Polski są:



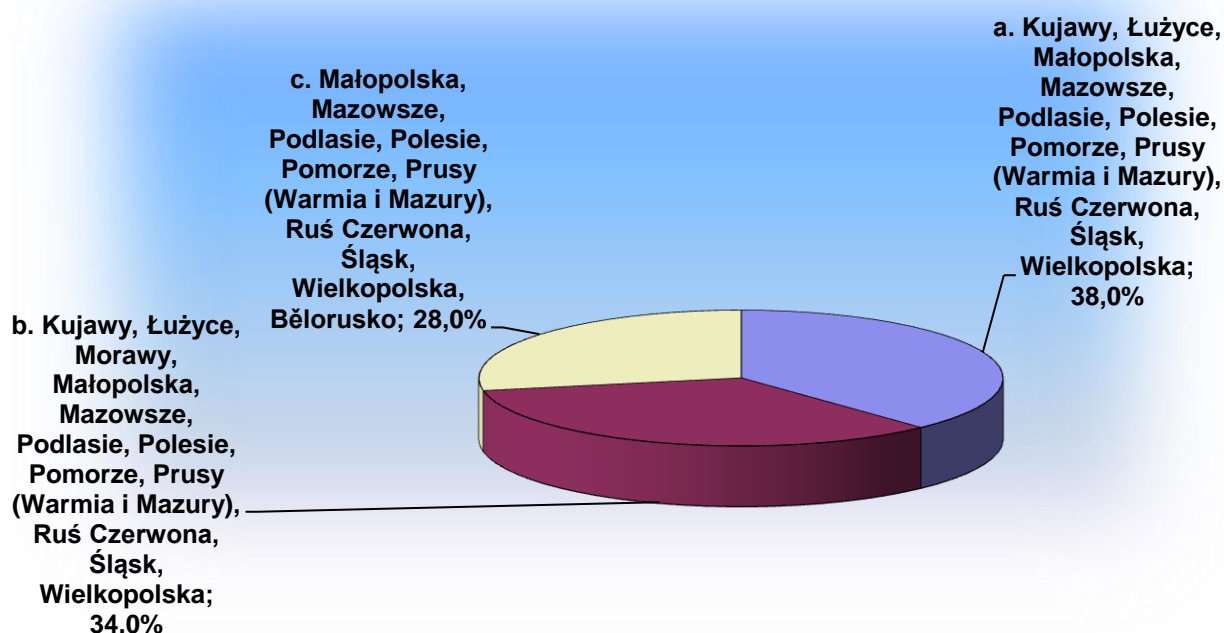
Krainy historyczne w Polsce , czyli obszary powiązane wspólną historią i kulturą, niekiedy także więzami gospodarczymi na przestrzeni wieków.

Według Normana Daviesa we współczesnych granicach Polski znajdują się (niektóre tylko częściowo) następujące krainy historyczne: Wielkopolska, Małopolska, Mazowsze, Kujawy, Śląsk, Pomorze, Prusy, Polesie, Podlasie, a dodatkowo część Rusi Czerwonej i Łużyc.⁹

Wiedza na ten temat wśród młodzieży czeskiej jest dość słaba i przedstawia się następująco:

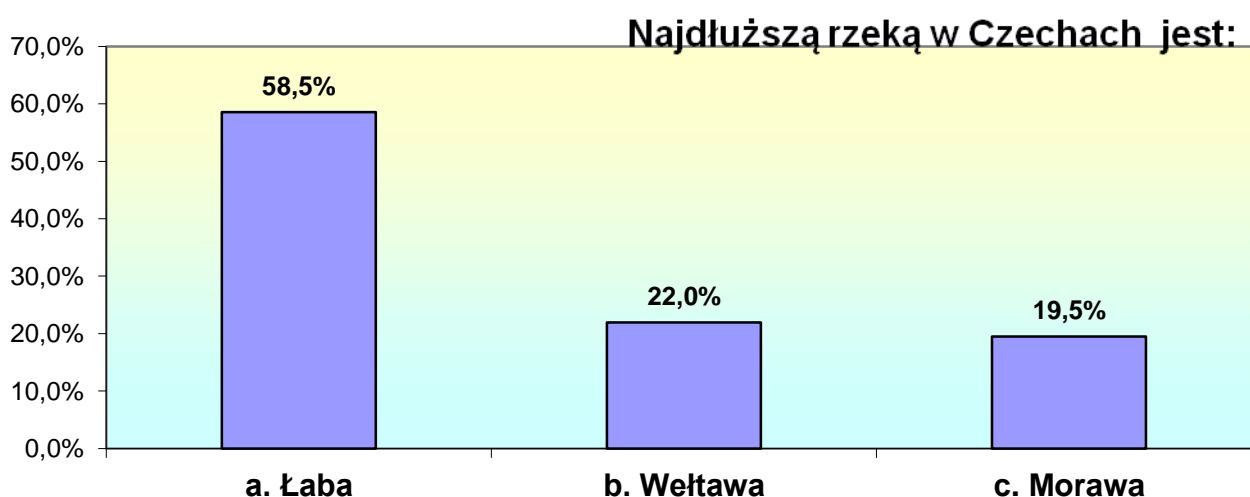
⁹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Krainy_historyczne_w_Polsce

Historyczne krainy Polski, to:

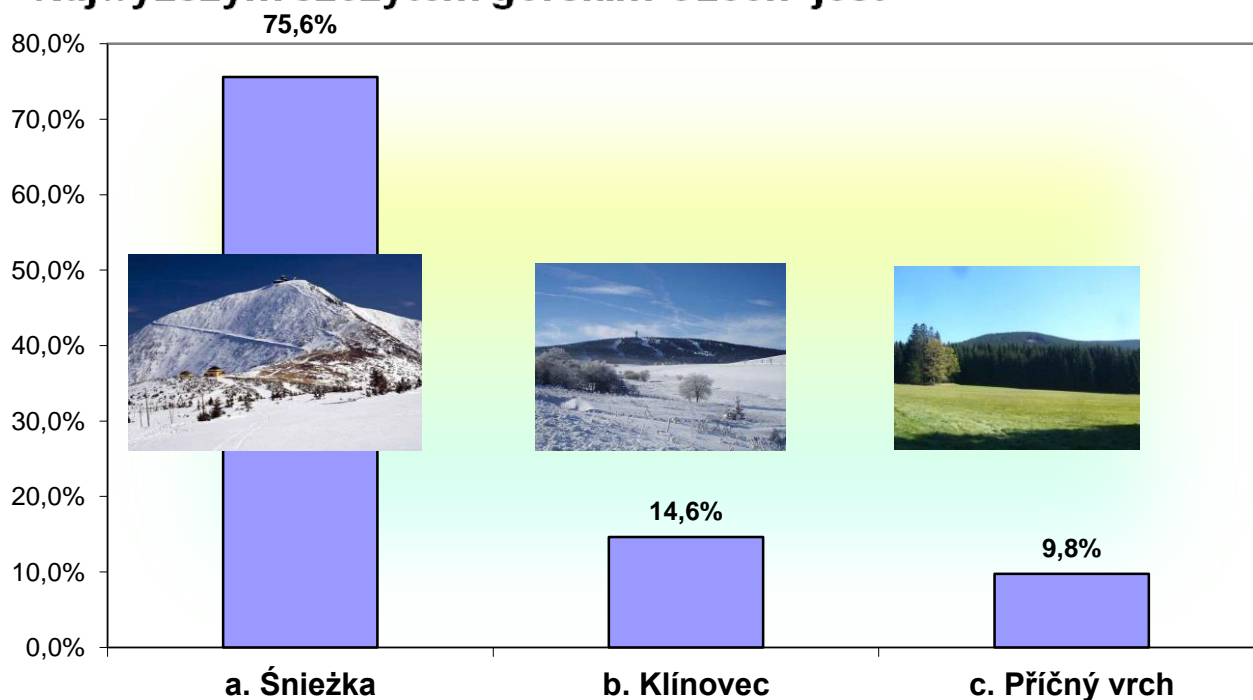


W kolejnych pytaniach testowano wiedzę podręcznikową, dotyczącą naprawdę podstawowych treści.

Ponieważ Śnieżka, jest najwyższym szczytem Czech i punktem granicznym naszych krajów, w ankiecie postawiono pytanie, czy młodzież polska wie o tym. Okazuje się, że jest to wiadome 75,6% badanym. Niektórzy podawali jednak Klínovec (1244 m n.p.m.) – górę w północno-zachodnich Czechach w pobliżu granicy z Niemcami, najwyższy szczyt Rudaw, na północ od Karlowych Warów. Sporadycznie padała odpowiedź wskazująca na Příčný vrch (975 m n.p.m.) – najwyższy szczyt Gór Opawskich.

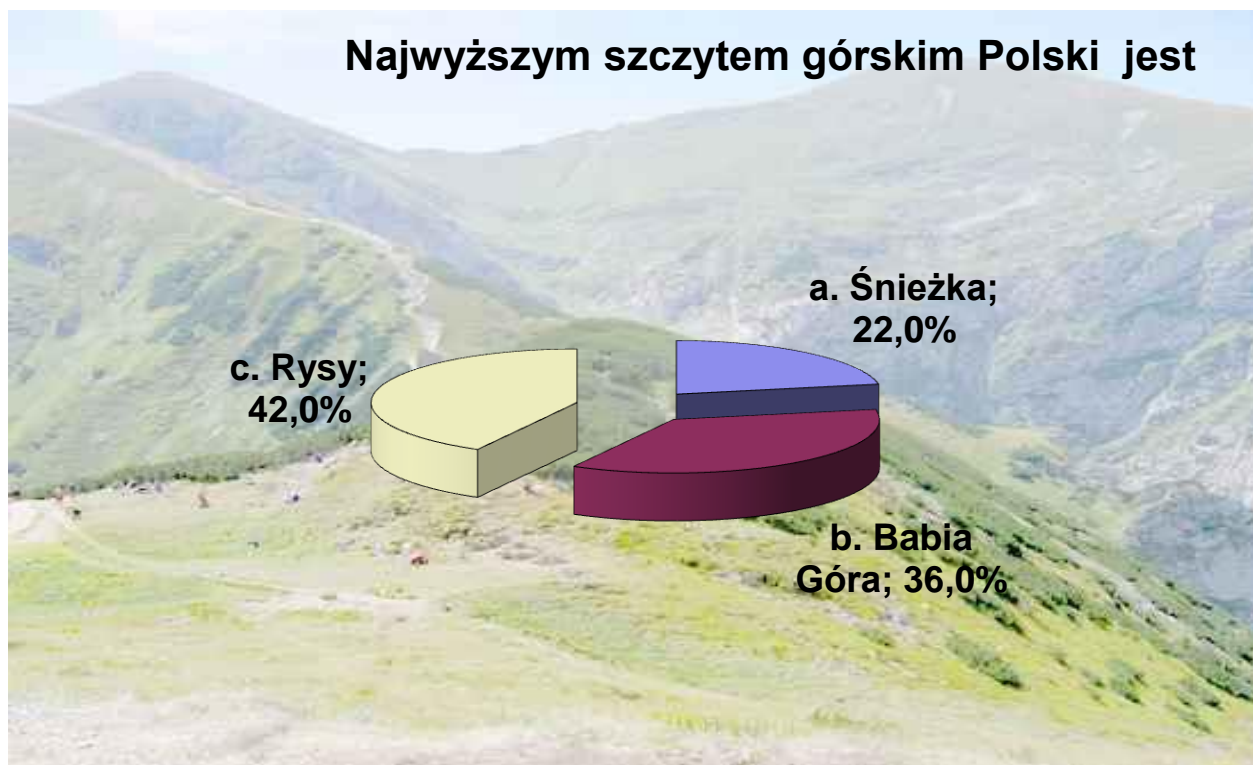


Najwyższym szczytem górskim Czech jest



Polacy wykazali się przeciętną wiedzą na temat długości rzek czeskich. Niewiele ponad połowa badanych wskazała prawidłowo, że najdłuższą rzeką jest Łaba. Pozostali podkreślali Wełtawę (22%) i Morawę (19,5%).

Najwyższym szczytem górskim Polski jest





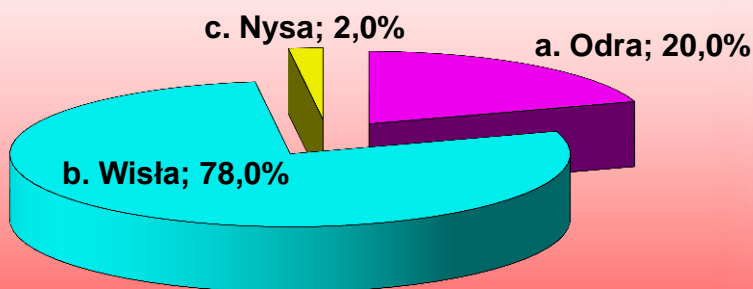
Odpowiadając na analogiczne pytanie dotyczące najwyższego szczytu Polski, młodzi Czesi wykazali się trochę mniejszą wiedzą niż Polacy o ich kraju. 42% wskazało na Rysy, co jest zgodne z prawdą.

Niemniej jednak prawie 60% nie orientuje się w tym temacie, wskazując na Snieżkę i Babią Górę (1725 mnpm) – masyw górski w Paśmie Babiogórskim należącym do Beskidu Żywieckiego w Beskidach Zachodnich. Najwyższym szczytem jest Diablak, często nazywany również Babią Górą, jak cały masyw.¹⁰

Młodzież czeska wie jak nazywa się najdłuższa rzeka Polski, wskazując na Wisłę. Stanowi to 78% ankietowanych. Pozostali wskazują na Odrę i Nysę (22%)



Najdłuższą rzeką w Polsce jest:



¹⁰ Informacje i zdjęcia : <http://pl.wikipedia.org/>

5.CO WIEMY NA TEMAT HISTORII NASZEGO SĄSIADA?

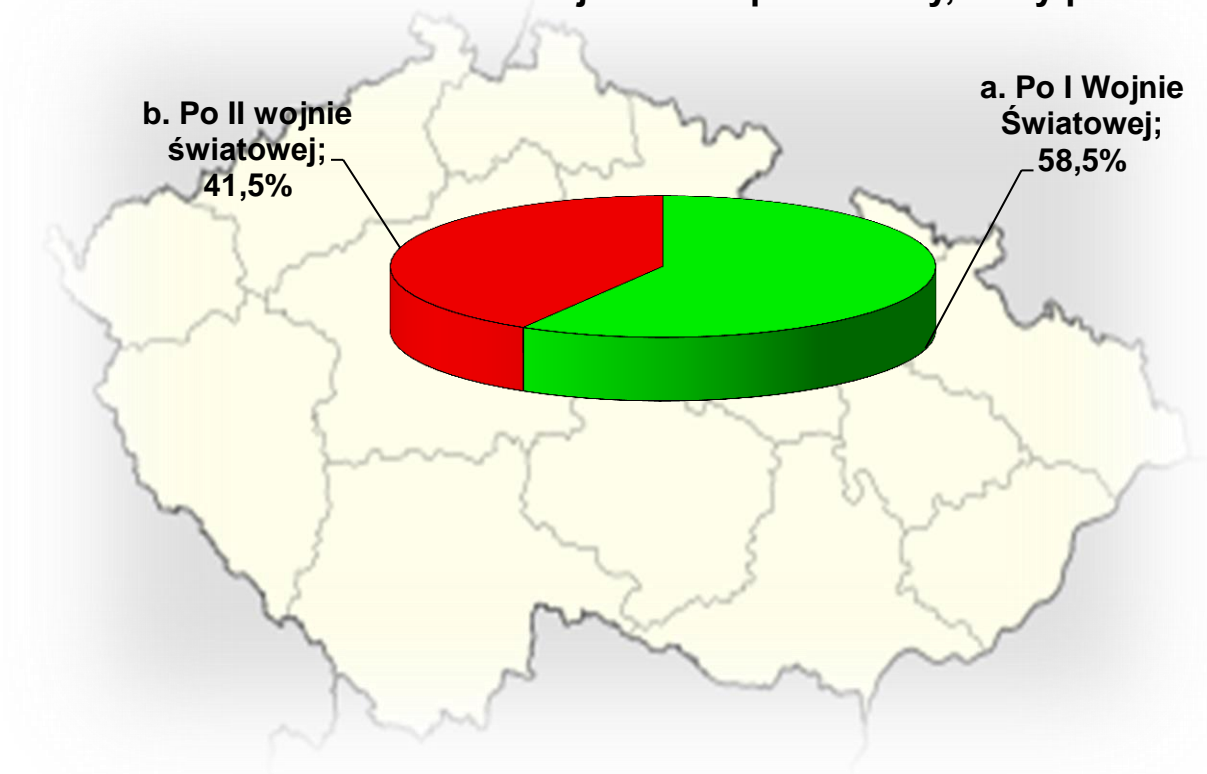
Badani wykazywali słabą orientację, jeśli chodzi o znajomość kilku najważniejszych wydarzeń i postaci historycznych. Dotyczy to obu badanych nacji.

A. CO WIEDZĄ POLACY O CZECHACH?

Przede wszystkim zapytano młodzież o to, czy wie kiedy powstało współczesne państwo czeskie po rozdzieleniu ze Słowacją, a także o to, czy wie jak długo funkcjonował i kiedy powstał twór państwowy, zwany Czechosłowacją.

Jeżeli chodzi o pytanie o powstanie Czechosłowacji, to większość kojarzyła ten fakt z czasem po I wojnie światowej, co jest zgodne z prawdą.

Czechosłowacja to twór państwowy, który powstał:

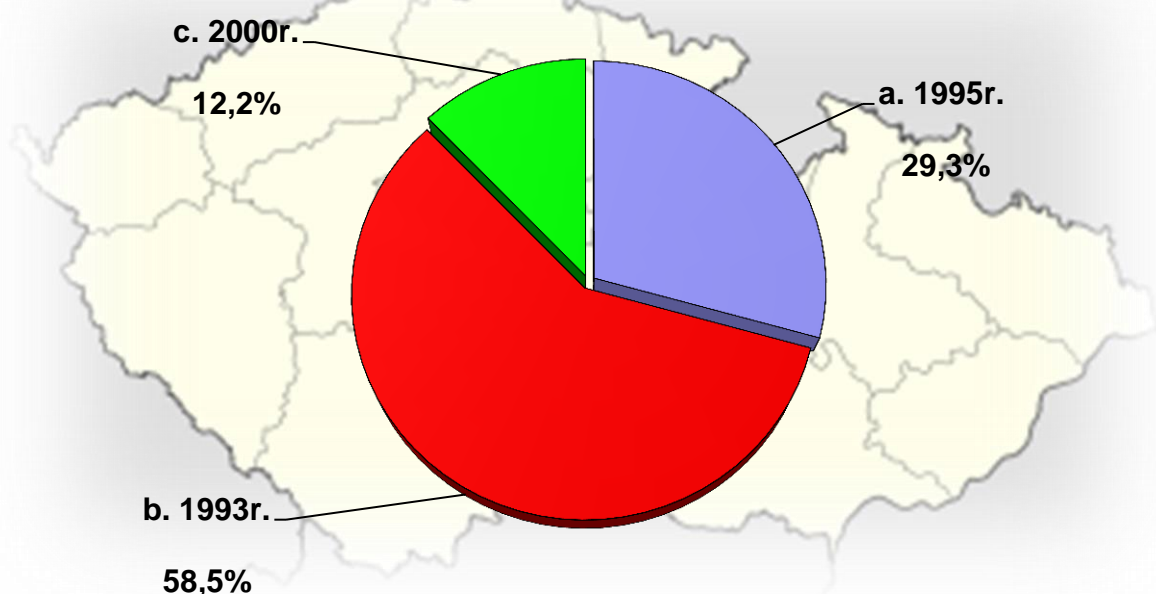


Dodajmy w tym miejscu, że Czechosłowacja -republika o ustroju demokratyczno-parlamentarnym powołana do życia 28 października 1918 z należących przedtem do Austro-Węgier Czech, Moraw, Śląska Cieszyńskiego, Słowacji i Ukrainy Zakarpackiej. Odtworzona w 1945 jako republika parlamentarno-demokratyczna, po przewrocie 1948 funkcjonowała jako państwo tzw. demokracji ludowej. W roku

1968 miała miejsce nieudana próba reform zwana „praską wiosną” zakończona w sierpniu zbrojną interwencją państw Układu Warszawskiego. W 1993 podzielona na Republikę Czeską i Republikę Słowacką.¹¹

Prawie tyle samo ankietowanych wiedziało, że 1 stycznia 1993 roku doszło do pokojowego rozdzielenia Czechosłowacji na Czechy i Słowację. Pozostali, czyli 41,5% podawali datę późniejszą.

Rozdzielenie Czechosłowacji na Czechy i Słowację nastąpiło w roku:



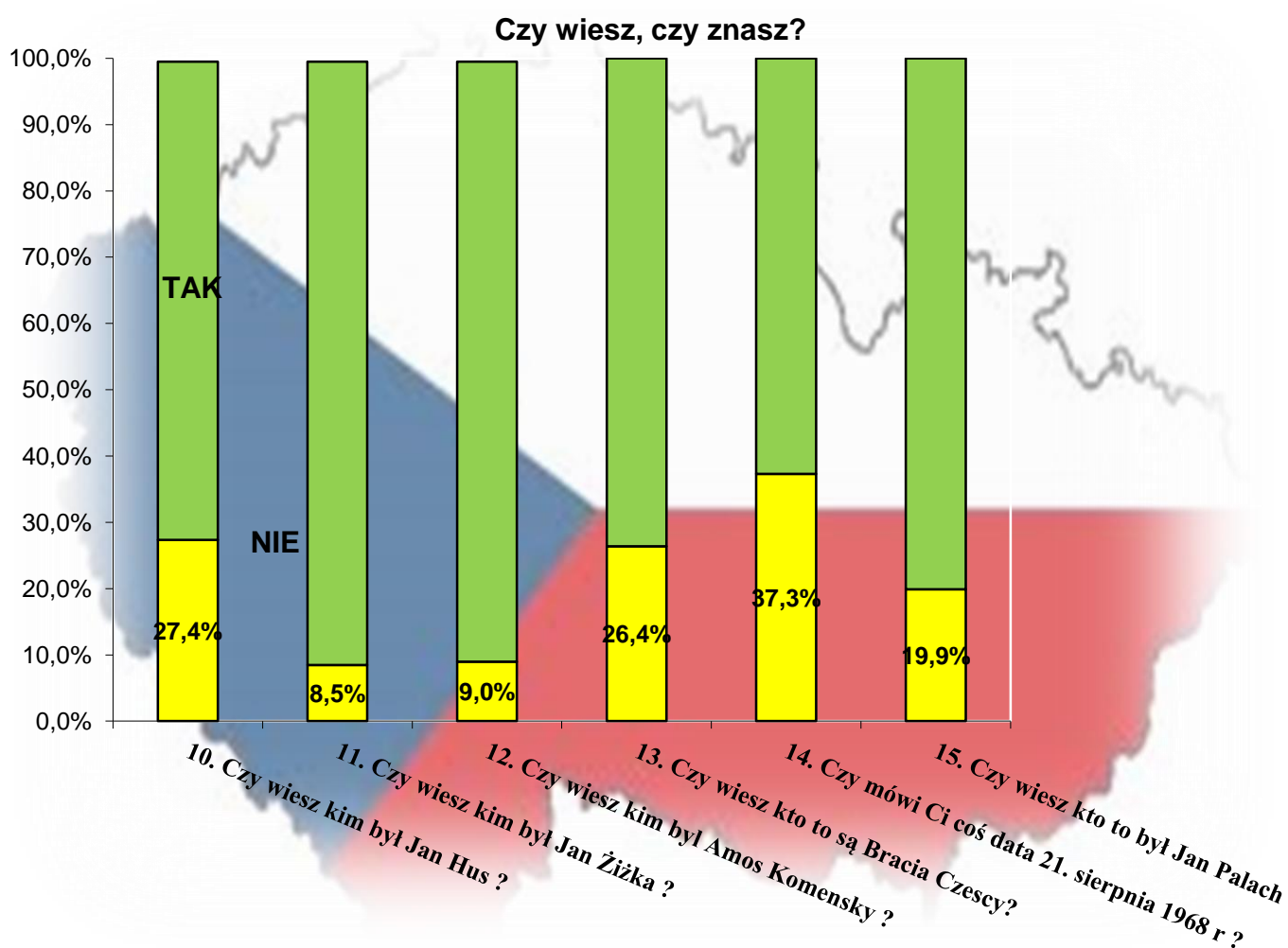
O „Praskiej Wiośnie”, czyli wydarzeniach związanych z próbą reformy systemu komunistycznego i osiągnięcia w nieco większym stopniu niezależności państwowej widziało 37, 3% ankietowanych i twierdząco odpowiadało na pytanie, *czy mówi Ci coś data 21. 08. 1968 r?*, czyli data początku Operacji Dunaj. Był to kryptonim, jaki nadano interwencji członków Układu Warszawskiego w Czechosłowacji, rozpoczętej w nocy z 20 na 21 sierpnia 1968 roku o godz. 23:00. Uważana jest za największą operację wojskową w historii Europy po II wojnie światowej. Siły zbrojne państw Układu Warszawskiego dokonały wtedy inwazji na Czechosłowacką Republikę Socjalistyczną w celu zatrzymania politycznych reform



¹¹ Opracowane na podstawie „Słownika Encyklopedycznego Historia” Wydawnictwa Europa. Autorzy: Jerzy Maroń, Jacek Piotrowski, Marek Czapliński, Stanisław Rosik, Zbigniew Fras. ISBN 83-85336-95-8. Rok wydania 1999.

liberalizacji Praskiej Wiosny. Operacja skutecznie zatrzymała reformy liberalizacji i wzmocniła władzę Komunistycznej Partii Czechosłowacji.¹²

Jeszcze mniej młodych Polaków, bo tylko 19, 9% zna nazwisko Jana Palacha i potrafi połączyć go z wydarzeniami „praskiej wiosny”. A warto przypomnieć w tym miejscu, że był to student historii i ekonomii politycznej na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Karola w Pradze, który w proteście przeciwko agresji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację i powszechnej apatii czeskiego społeczeństwa 16 stycznia 1969 o godz. 16.00 dokonał aktu samospalenia przed Muzeum Narodowym na placu Wacława w Pradze.¹³

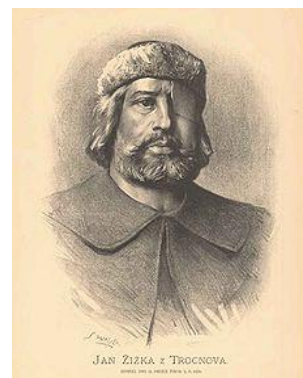


¹² Opracowane na podstawie : http://pl.wikipedia.org/wiki/Operacja_Dunaj

¹³ Cyt. za http://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_Palach

Zapytaliśmy również młodzież o to, czy znane są im nazwiska czeskich bohaterów narodowych i reformatorów pochodzących z Czech, w jakimś sensie również związanych z historią Polski.

Wyniki ankiety pokazują, że młodzi Polacy nie znają Jana Žižky i tym samym nie wiedzą, że jednym z rycerzy bitwy pod Grunwaldem, który walczył po stronie polskiej, był właśnie ten czeski bohater narodowy, który w tej bitwie stracił oko. Žižka był znakomitym przywódcą i strategiem taborytów w czasie wojen husyckich. Uznawany jest za jednego z najwybitniejszych dowódców w historii. Jego geniusz wojskowy i strategiczny nie pozwolił mu przegrać żadnej bitwy. Stosował on nowatorskie rozwiązania, znacznie wyprzedzając swoje czasy. Wynalezione przez niego opancerzone wozy, uzbrojone w niewielkie działa, bywają uznawane za pierwowzór czołgów.¹⁴ Z ankiety wynika, że tylko 8,5% uczniów i studentów polskich kojarzy nazwisko tego bohatera.



Młodzieży polskiej brakuje również wiedzy na temat reformatora Jana Husa (1369-1415). Ten kaznodzieja, reformator religijny jest bohaterem narodowym Czech i twórcą husytyzmu. Był profesorem Uniwersytetu Praskiego. Pod wpływem koncepcji filozoficzno-teologicznej Wiklefa krytykował w pismach i kazaniach zeświecczenie Kościoła, stawianie na pierwszym miejscu przez duchowieństwo dóbr materialnych, przedmiotowe traktowanie wiernych, rozkład moralny duchowieństwa. Domagał się sekularyzacji dóbr kościelnych, występował przeciw świeckiej władzy papieża, krytykował niektóre obrzędy i praktyki kościelne (sprzedawanie odpustów). W *Biblii* (Pismo Święte) widział jedyną podstawę religii chrześcijańskiej, domagał się jej przekładu na język czeski.¹⁵ Postać tego reformatora znana jest 27,5% badanym.



Niewiele mniej ankietowanych (26,4%) wiedziało kim byli Bracia Czescy, czyli chrześcijański ruch reformacyjny zapoczątkowany w Czechach w 1457 r. Wyrósł z ruchu husytów Piotra Chelczyckiego (1390-1460). Po nawiązaniu kontaktów z Marcinem Lutrem ruch przyjął postać samodzielnego Kościoła ewangelickiego.¹⁶

¹⁴ Cyt. za : <http://www.1410grunwald.com.pl/jan-zizka>

¹⁵ Opr. na podst. <http://portalwiedzy.onet.pl/>

Ilustracje i zdjęcia pochodzą z <http://pl.wikipedia.org/>

¹⁶ Cyt za: <http://dziedzictwo.ekai.pl/>

Jednym z najwybitniejszych przedstawicieli był Amos Komensky (1592-1670). O niego również zapytano młodzież polską. Nie było to przypadkowe pytanie, ponieważ realizując program nauki w szkole, czy na uczelni wyższej wielu z nich spotkało się z Programem Partnerskim Comenius, adresowanym również do młodzieży.



Comenius to nazwa programu współpracy szkolnej finansowanego ze środków Unii Europejskiej, obejmującego 27 krajów członkowskich Unii oraz Norwegię, Liechtenstein, Islandię, Turcję, Chorwację i Macedonię. Jego celem jest realizacja międzynarodowych projektów edukacyjnych promujących naukę języków obcych, przedmiotów z zakresu nauk humanistycznych, ścisłych i przyrodniczych oraz kształtowanie nowoczesnych postaw obywatelskich i promowanie kontaktów między kulturami. Nazwa programu pochodzi od łacińskiej wersji nazwiska czeskiego pedagoga, reformatora, filozofa i myśliciela, Jana Amosa Komeńskiego (1592 – 1670), który spędził część swego życia w Lesznie, gdzie stworzył i wydał wiele ze swych największych dzieł.¹⁷

Podsumowując, można stwierdzić, że młodzież polska licznie korzystająca z programu wymiany młodzieżowej w ramach Programu Comenius, niewiele wie o Patronie tego przedsięwzięcia – Janie Amosie Komeńskim. Jego nazwisko znane jest tylko 9% ankietowanym. Ten czeski pedagog całe życie poświęcił praktycznej działalności wychowawczej, układaniu podręczników szkolnych i teoretycznemu opracowywaniu zagadnień pedagogicznych, a szczególnie dydaktycznych. Twórca i propagator jednolitego systemu powszechnego nauczania, położył podwaliny pod współczesne zasady pedagogiki. Zalecał objęcie nauczaniem wszystkich niezależnie od płci i stanu, a także nauczanie w języku ojczystym. Jego poglądy głosiły wiarę w dobrobyt i naprawę ludzkości poprzez rozpowszechnianie wiedzy. Zwalczany przez Kościół katolicki schronił się w Polsce w Lesznie u Rafała Leszczyńskiego. Stojąc na czele wspólnoty braci czeskich w Lesznie wziął czynny udział w przygotowaniu najazdu szwedzkiego na Polskę (potopu).¹⁸

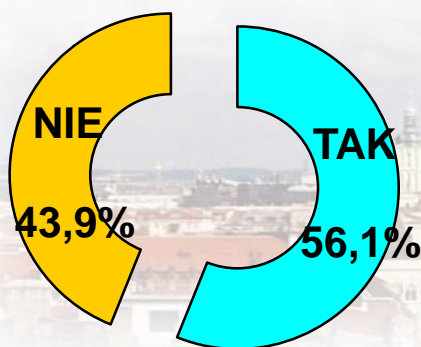
Reasumując wyniki badań dotyczących znajomości niektórych wydarzeń z historii Czech, można stwierdzić, że jest ona dla większości młodzieży polskiej niewiele znana, chociaż niektóre postaci i wydarzenia wiązały się z historią Polski.

W tym miejscu warto podać odpowiedzi, jakie padały na pytanie o to, czy *w przyszłości chcesz pogłębiać swoją wiedzę o sąsiadach naszego kraju – Czechach?*

¹⁷ Cyt. za <http://bur122.internetdsl.tpnet.pl/>

¹⁸ http://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_%C3%81mos_Komensky%C3%BD

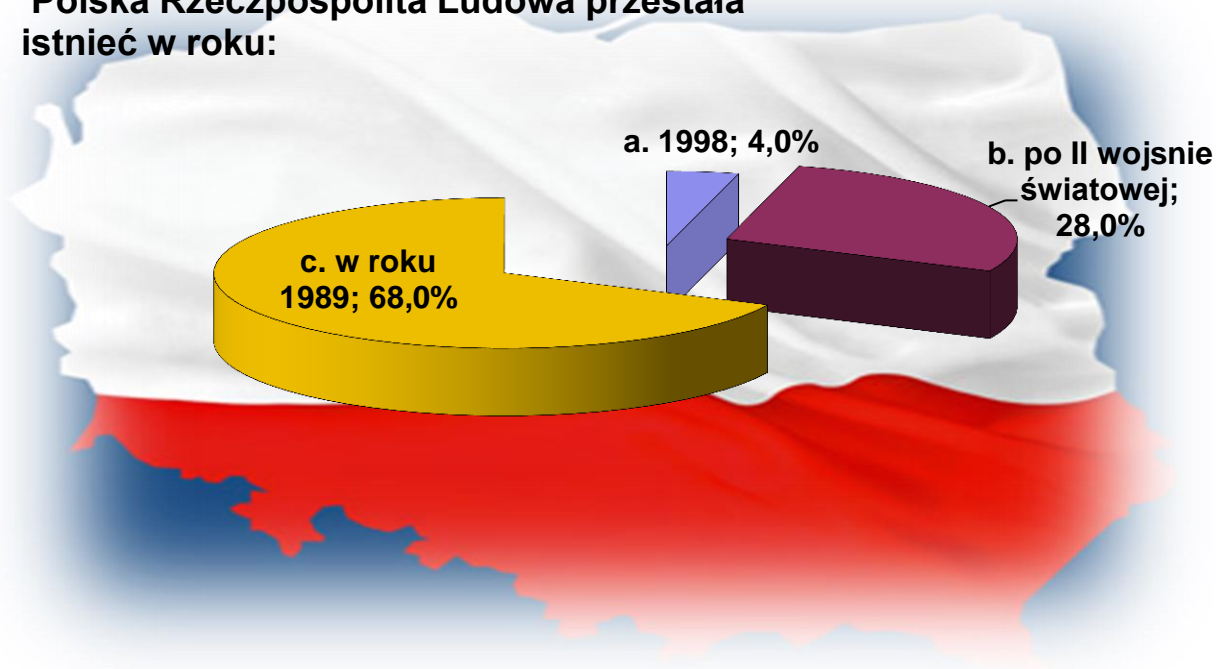
Czy chciałbyś w przyszłości pogłębić swoją wiedzę o sąsiadach naszego kraju – Czechach?



B. CO WIEDZĄ CZESI O POLAKACH ?

Po pierwsze zadano pytanie dotyczące najnowszej historii Polski. Na pytanie kiedy skończył się okres rządów komunistów i powstanie wolnej Polski, a więc kiedy przestała istnieć Polska Rzeczpospolita Ludowa, poprawnie odpowiedziała większość respondentów (68%). 28% ankietowanych uważa, że było to po II wojnie światowej.

Polska Rzeczpospolita Ludowa przestała istnieć w roku:



Warto przypomnieć, że Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL) to była oficjalna nazwa państwa polskiego w latach 1952–1989. Upřednio, w latach 1945–1952 ten sam organizm państwowy funkcjonował jako podmiot prawa międzynarodowego

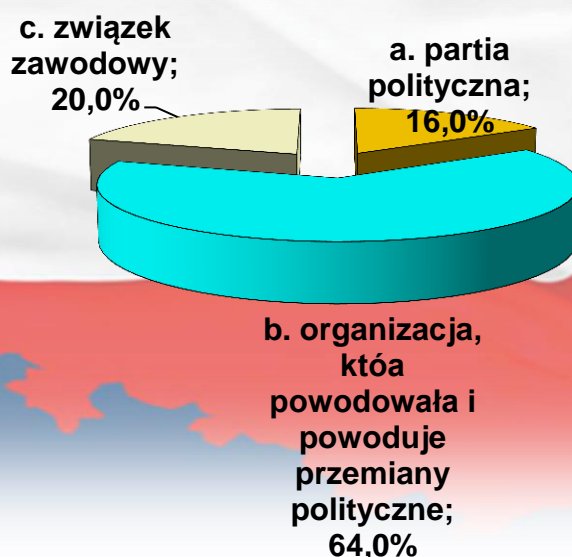
pod nazwą Rzeczpospolita Polska. Państwo to w okresie 1945-1989 propagandowo i kolokwialnie określane było jako Polska Ludowa.¹⁹



W kolejnym pytaniu młodzież miał możliwość wypowiedzieć się na temat tego, z czym utożsamiają „Solidarność”. **czyli Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”** – ogólnopolski związek zawodowy powstały w 1980 dla obrony praw pracowniczych, do 1989 również jeden z głównych ośrodków opozycji przeciw rządowi Polski Ludowej.

Pytanie postawiono nieprzypadkowo, ponieważ odegrał on również dużą rolę w obaleniu władzy komunistycznej w Czechosłowacji. „Solidarność” dążyła do przemian demokratycznych wyrzekając się jednocześnie stosowania przemocy. Okrągły Stół udowodnił, że możliwe jest pokojowe porozumienie pomiędzy komunistyczną władzą i opozycją. W ślady „Solidarności” poszli przedstawiciele ruchów demokratycznych w kolejnych krajach komunistycznych. Pod koniec lata własny okrągły stół zorganizowali Węgrzy. Obradujący w dniach 15–20 października parlament uchwalił ustawę o przeprowadzeniu wolnych wyborów.

"Solidarność" jest to:



Odbyły się one w maju 1990 i zakończyły rządy komunistów. Niemcy otworzyły granice, co umożliwiło tysiącom Niemców z NRD ucieczkę na Zachód. Reżim komunistyczny w NRD rozpoczął negocjacje z RFN, a 9 listopada 1989 runął Mur berliński rozebrany przez mieszkańców. 17 listopada

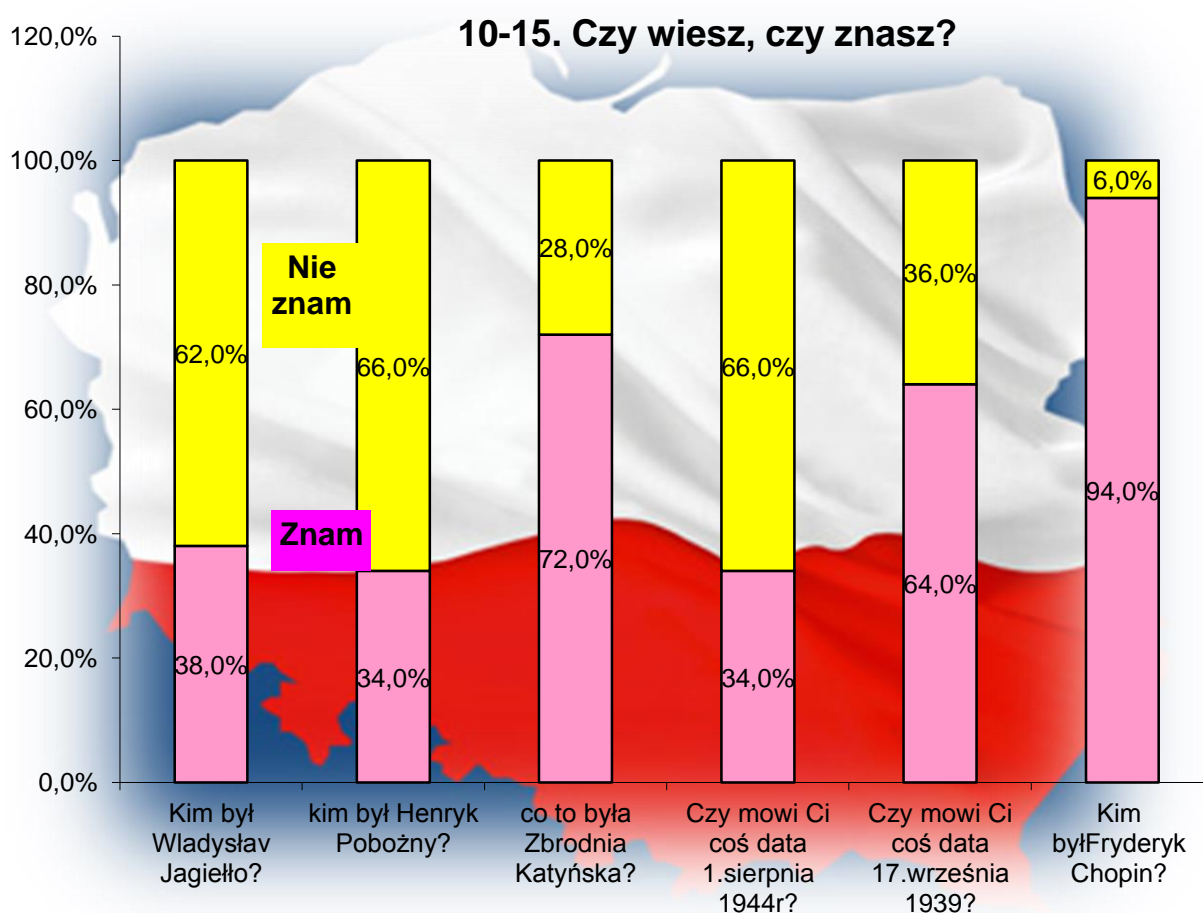
¹⁹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_Rzeczpospolita_Ludowa

rozpoczęły się protesty zapoczątkowujące „aksamitną rewolucję” w Czechosłowacji. 29 grudnia przywódca opozycji Václav Havel został wybrany na prezydenta Czechosłowacji. Przemiany w tych krajach dokonały się w oparciu o ideały pokojowej walki o wolność rozpowszechnione dzięki sukcesowi „Solidarności”.²⁰

Podobnie, jak młodzież polską, zapytaliśmy młodych Czechów o to, czy znane są im nazwiska niektórych polskich władców i bohaterów narodowych. Wyniki ankiety pokazują, że młodzież czeska nie zna króla Władysława Jagiełły (38%), choć był on pretendentem do tronu czeskiego po śmierci króla Wacława IV Luksemburskiego, kiedy to Czechy stanęły przed poważną kwestią wyboru nowego władcy.



W 1420r. Władysław Jagiełło odrzucił propozycję husytów dotyczącą objęcia tronu czeskiego, o czym zadecydowało stanowisko kardynała Z. Oleśnickiego i innych dostojników. Sprzyjający początkowo husytom król, pod wpływem opozycji ustanowił sankcje karne przeciwko Czechom (wieluński edykt 1424).²¹

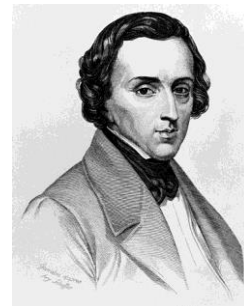


²⁰ <https://pl.wikipedia.org/>

²¹ <http://portalwiedzy.onet.pl/>



Henryk Pobożny znany jest tylko 34% respondentów, choć jego losy również związane były z historią Czech. Jego żoną była **Anna Czeska** królowna czeska z rodu Przemyślidów. Była córką króla Czech Przemysława Otokara I i jego drugiej żony, Konstancji węgierskiej. W latach 1214 - 1218 została żoną młodego księcia śląskiego Henryka II Pobożnego.²²

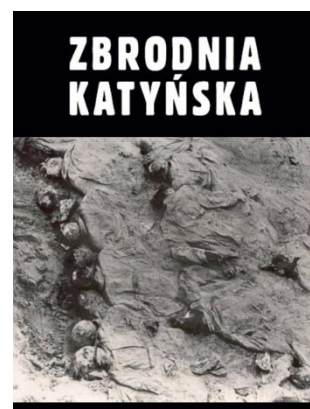


Doskonałą znajomość posiadają Czesi jeśli chodzi o jednego z największych polskich pianistów i kompozytorów – Fryderyka Chopina. Taką wiedzę posiada 92% ankietowanych.



Młodzież czeska również dobrze orientuje się w tragicznych dla historii Polski wydarzeniach XX wieku. Znają więc datę 17. 09. 1939r, czyli początku agresji ZSRR na Polskę, IV rozbiór Polski, dokonanego 17 września 1939 przez ZSRR (bez określonego w prawie międzynarodowym wypowiedzenia wojny) na Polskę, będącą od 1 września 1939 w stanie wojny z III Rzeszą.²³

72 % ankietowanych zna historię zbrodni katyńskiej, polegającej na rozstrzelaniu wiosną 1940 roku co najmniej 21 768 obywateli Polski, w tym ponad 10 tys. oficerów wojska i policji, na mocy decyzji najwyższych władz Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich zawartej w tajnej uchwale Biura Politycznego KC WKP(b) z 5 marca 1940 roku (tzw. decyzja katyńska). Egzekucji ofiar, uznanych za „wrogów władzy sowieckiej” i zabijanych strzałami w tył głowy z broni krótkiej, dokonała radziecka policja polityczna NKWD.²⁴



²² http://pl.wikipedia.org/wiki/Henryk_II_Pobo%C5%BCny

²³ http://pl.wikipedia.org/wiki/Agresja_ZSRR_na_Polsk%C4%99

²⁴ http://pl.wikipedia.org/wiki/Zbrodnia_katy%C5%84ska

Czesi wiedzą również o zbrojnym powstaniu przeciw hitlerowskiemu okupantowi w dniu 1. 08. 1944 r, zwanym Powstaniem Warszawskim. Powstanie Warszawskie było największą bitwą stoczoną przez wojsko polskie w czasie II wojny światowej: zginęło 10 tys. powstańców a 7 tys. zginęło; znaczne straty ponieśli Niemcy - zginęło około 10 tys. żołnierzy, zginęło około 6 tys., wojska niemieckie straciły 300 czołgów, dział i samochodów pancernych.

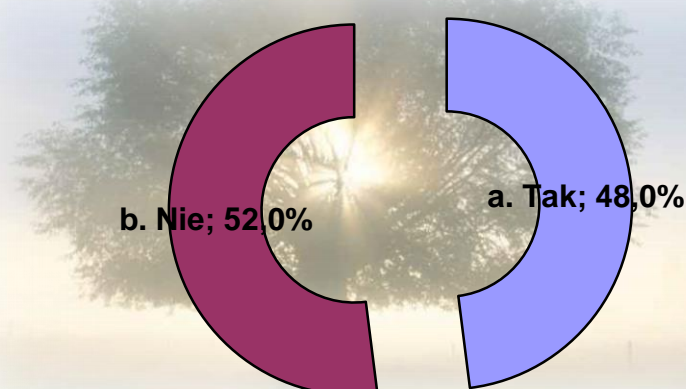


Powstanie nie osiągnęło celów ani wojskowych, ani politycznych, ale dla kolejnych pokoleń Polaków stało się symbolem męstwa i determinacji w walce o niepodległość.²⁵

Reasumując wyniki badań dotyczących znajomości przez Czechów niektórych wydarzeń z historii Polski, można stwierdzić, że jest ona dla większości młodzieży mało znana, chociaż niektóre postaci i wydarzenia wiązały się z historią Czech.

W tym miejscu warto podać odpowiedzi, jakie padały na pytanie o to, czy *w przyszłości chcesz pogłębiać swoją wiedzę o sąsiadach naszego kraju – Polakach?*

Czy chcielibyście zwiększyć swoją wiedzę o Polsce w przyszłości?



Jak widać na powyższym wykresie ponad połowa młodzieży czeskiej nie jest zainteresowana poszerzeniem swojej wiedzy na temat Polski.

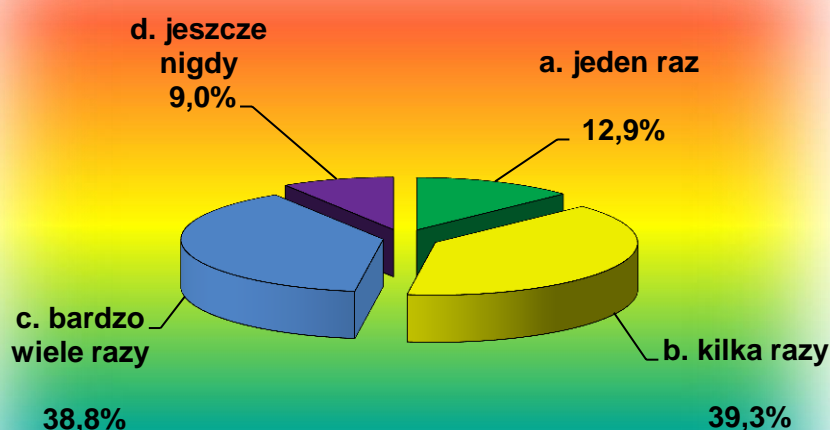
²⁵ <http://www.wv2.pl/Powstanie,Warszawskie,94.html>

III. JAK WYGLĄDAJĄ NASZE BEZPOŚREDNIE KONTAKTY?

1. CZY ODWIEDZAMY SIĘ ?

Zdecydowana większość respondentów polskich odwiedzała południowego Sąsiada wielokrotnie. Było to ponad 78% badanych. Jeden raz w Czechach było 26 osób, co stanowi 12,9 % i 18 badanych nie było w tym kraju ani razu (9,0%).

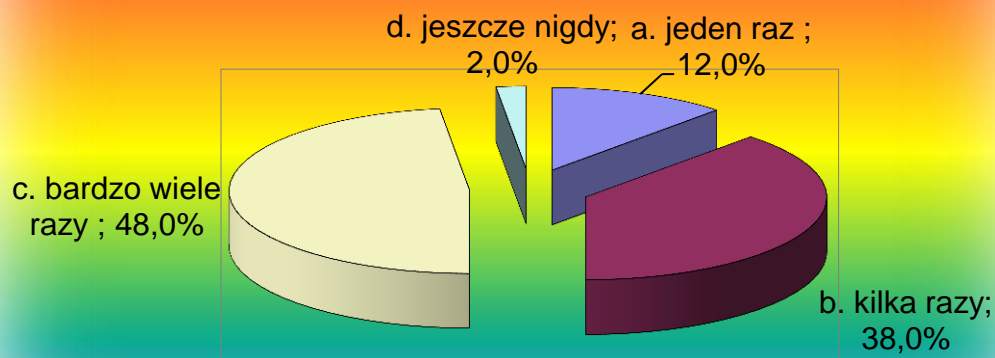
**Jeśli miałeś już okazję przekroczyć granicę polsko -
czeską, to ile razy ?**



Najczęściej były to pobyty jednodniowe. Wielu ankierów dopytywało badanych o cel podróży i w tym miejscu padały odpowiedzi typu: byłem na nartach, w górach, na wycieczce szkolnej. Warto dodać tutaj, że właśnie dużą rolę w popularyzowaniu tego kraju wśród młodych Polaków odgrywają wycieczki szkolne, podczas których najczęściej zwiedzane są tereny przygraniczne np. Skalne Miasto, Karkonosze czeskie, o czym pisali w odpowiedziach na pytania otwarte.

Podobnie wygląda to od strony czeskich respondentów. Wiele razy w Polsce było prawie połowa ankietowanych, bo aż 48%, kilka razy 38%, jeden raz granice Czech przekroczyło 12%, a 2% nie było jeszcze ani razu w Polsce.

Jeśli miałeś już okazję przekroczyć granicę polsko - czeską, to ile razy ?



2. CO DLA NAS JEST ATRAKCJA TURYSTYCZNĄ SĄSIADA?

POLACY:

Badani wykazywali dużą orientację, jeśli chodzi o miejsca uznawane za szczególnie atrakcyjne turystycznie. Do najczęściej wymienianych należała Praga, której zabytkowe centrum w 1992 roku zostało zapisane na liście światowego dziedzictwa UNESCO. Stolica ta uważana za jedno z najbardziej atrakcyjnych miast Europy, z tego względu corocznie odwiedzają ją liczne rzesze turystów. W mieście znajduje się ponad 20 muzeów i prawie 100 galerii.²⁶

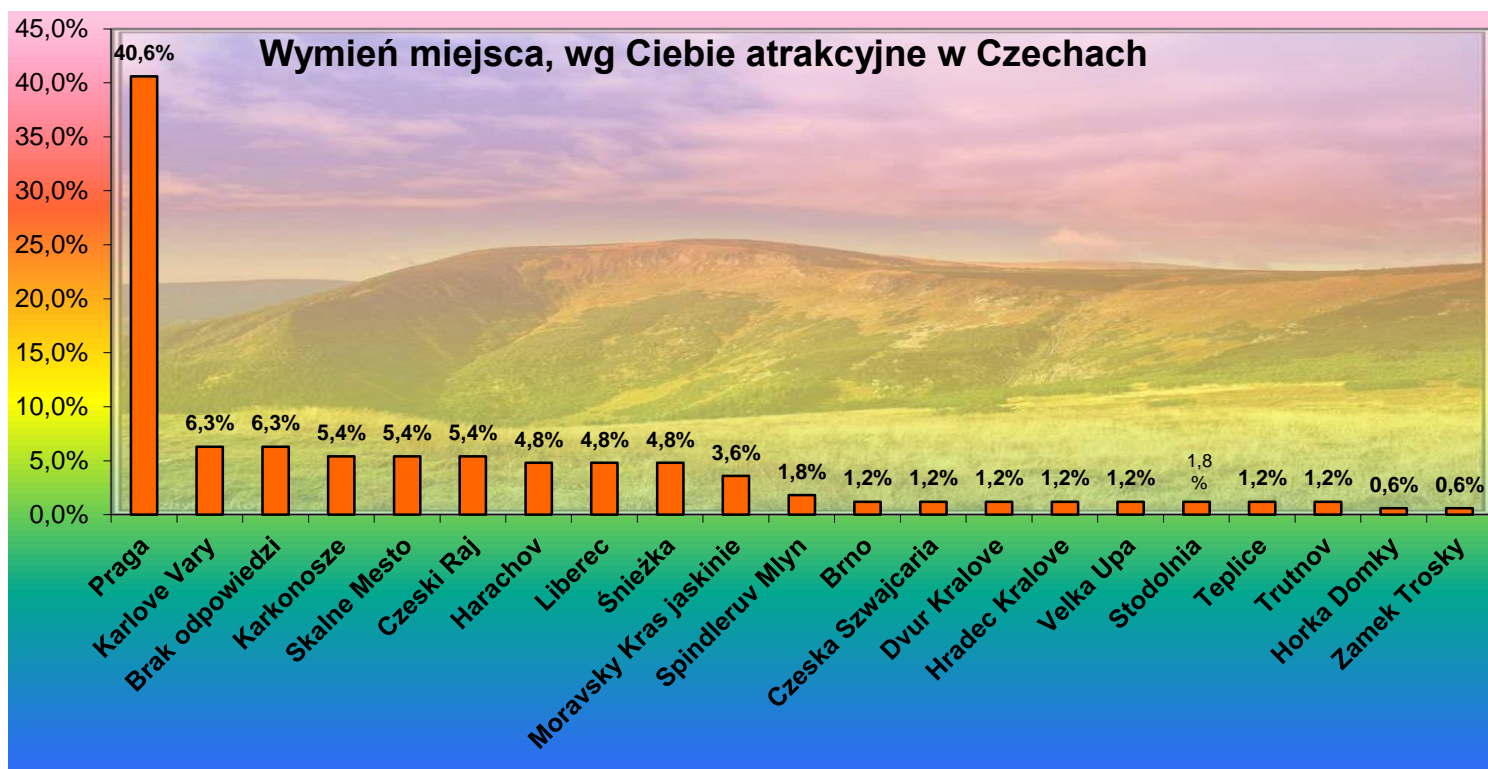
Kolejne miasto wskazane przez respondentów to Karlove Vary - ucieleśnienie uzdrowiskowej elegancji, piękne kolumnady, ekskluzywne domy zdrojowe i wspaniałe położenie w zalesionej dolinie. Najważniejsze miasto znanego na całym świecie trójkąta uzdrowisk, w którym na leczenie przyjeżdżały najznakomitsze osobistości świata artystycznego i towarzyskiego Europy, jest dziś drugim najczęściej odwiedzanym miastem w Republice Czeskiej. Dzięki wyjątkowej architekturze zaliczane jest do najpiękniejszych uzdrowisk w Europie.²⁷

Na walory uzdrowiskowe tego miasta wskazało 6,3% ankietowanych, 1,2 % dostrzegło również Teplice.

²⁶ Cyt. za <http://pl.wikipedia.org/>

²⁷ Cyt za <http://www.czechtourism.com/pl/t/carlsbad/>

Jako atrakcyjne turystycznie wymieniano również miasta: Liberec – 4,8%, Brno- 1,2% , Dvur Kralove – 1,2%, Trutnov 1,2 %. Także Ostrava coraz bardziej daje się poznać jako pulsujący życiem ośrodek kultury i zabawy, przede wszystkim za sprawą legendarnej Stodolni ulicy, „która nigdy nie śpi”. 1,8 % ankietowanych właśnie tę dzielnicę uznały za atrakcję turystyczną.



Piękno gór ukryte parę kilometrów za polską granicą dostrzega kolejna, duża grupa respondentów. Czeski Raj , Skalne Miasto, Karkonosze, Śnieżka to rejony szczególnie atrakcyjne dla młodych Polaków. Warto podkreślić, że Czeski Raj w 2005 uznany został geoparkiem UNESCO. Jest to również najstarszy w Czechach obszar chronionego krajobrazu, gęsto zalesiony rezerwat przyrody, pełen prawdziwych cudów natury: skał o fantastycznych kształtach, tworzących całe skalne miasta (największe w regionie są Prachovske skały), malowniczych dolin i ciasnych wąwozów. Wędrując przez Czeski raj niemal co krok natyka się też na pamiątki historii, przede wszystkim stare, tajemnicze zamki, wznoszone na wzgórzach.²⁸ Do nich należy np. wskazany przez 0,6 % respondentów zamek Trosky - Symbol Czeskiego Raju. Dziś z zamku pozostały mury pałacu, potężne mury obronne, bramy oraz podgrodzie ze strażnicą. Charakterystycznym elementem są dwie wieże wyrastające z bazaltowej skały na której stoi zamek – ta szczuplejsza nazywa się Panna i mierzy 57 m a ta bardziej



²⁸ Cyt. Za <http://www.eczechy.pl/>

przysadzista to Baba, która mierzy 47 m. Tę warownię nie do zdobycia w okresie największej świetności otaczały trzy pierścienie murów z kilkoma bramami.²⁹

U naszych południowych sąsiadów panują idealne warunki do jeżdżenia i bieganie na nartach przez około pięć miesięcy w roku. Respondenci wymieniający Karkonosze, Harachov, Velką Upę właśnie na te walory zwracali uwagę.



Czeską Szwajcarię doceniło zaledwie 1,2 % badanych. Jest to kraina pełna skalnych wież tonących w promieniach słońca lub tajemniczej mgły to jedno z najbardziej magicznych miejsc Europy. Strome ściany wąwozów, przejrzysta woda kanionów i rozległe panoramy z naturalnych tarasów skalnych tworzą niepowtarzalną atmosferę, której wprost nie sposób się oprzeć. Patrząc na tutejszy krajobraz można poczuć się jak w bajce i nie ma w tych słowach przesady – region stanowił natchnienie dla Andersena podczas pisania jego naj słynniejszych baśni, a producenci „Opowieści z Narni” wybrali Czeską Szwajcarię do kręcenia części ujęć.³⁰

Kolejnym miejscem, które warto odwiedzić wg badanych (3,6%) jest Kras Morawski – teren krasowy w Czechach, w kraju południowo - morawskim na północ od Brna. Na obszarze 94 km², na którym w 1956 roku utworzono obszar chronionego krajobrazu, znajduje się ponad 1600 jaskiń, z czego cztery dostępne są dla zwiedzających.³¹

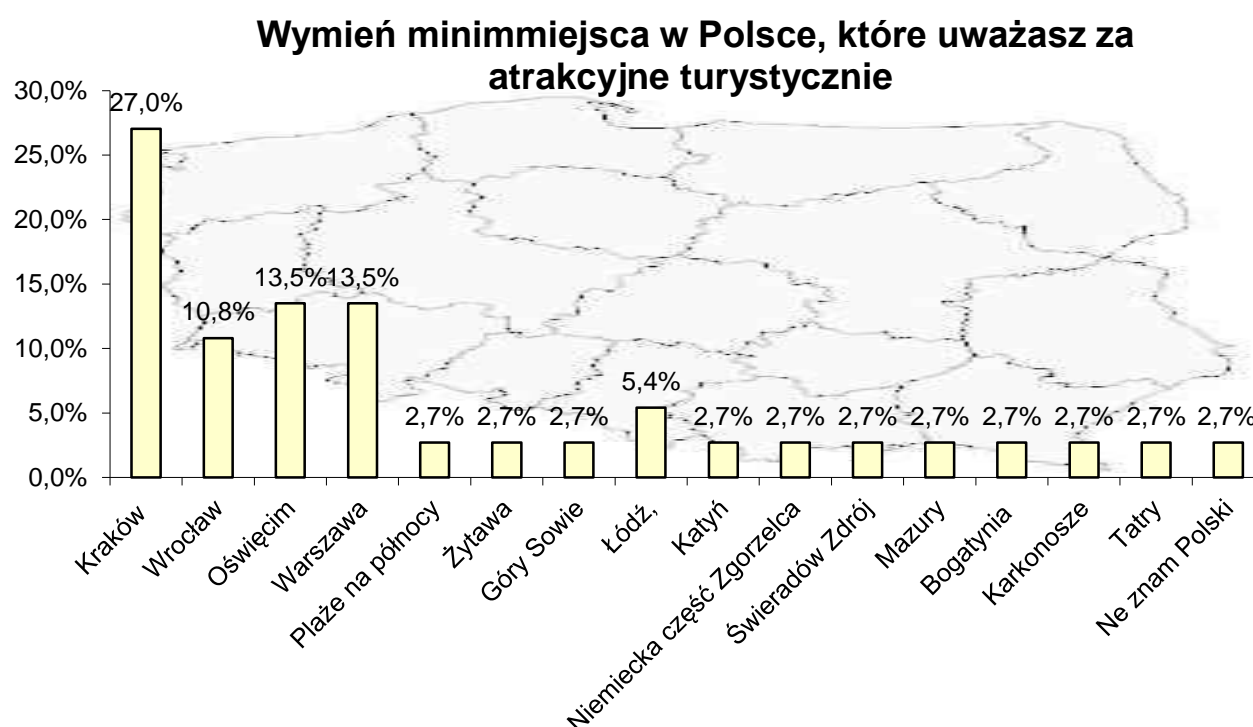
Podsumowując tę część ankiety, można stwierdzić, że młodzież polska w większości odwiedza Czech i potrafi wskazać miejsca o dużych walorach turystycznych.

²⁹ Zdjęcie i cyt: <http://www.eczechy.pl/turystyka/w7craj.htm>

³⁰ Cyt. i zdjęcie: <http://turystyka.wp.pl/gid,15636067,title,Czeska-Szwajcaria>

³¹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Kras_Morawski

CZESI:



Jak wynika z powyższego wykresu, najbardziej atrakcyjny dla Czechów jest Kraków, o czym pisze 27 % badanych osób. Jest jednym z najstarszych miast Polski o ponadtysiącletniej historii, z wieloma wartościowymi obiektami architektonicznymi. Działa w nim również wiele instytucji i placówek kulturalnych gromadzących bezcenne zabytki.³² Drugim miastem atrakcyjnym dla młodzieży czeskiej jest Wrocław.

13,5% wymieniło stolicę Polski Warszawę, a także Oświęcim (13,5%) oraz Łódź (5,4%).

Walory polskiego wybrzeża z pięknymi plażami docenia 2,7% respondentów, podobnie jak rejon mazurskich jezior i Karkonoszy, czy Gór Sowich (po 2,7% badanych). Niektórzy wymieniali Świeradów Zdrój, Bogatynię i tereny przygraniczne.

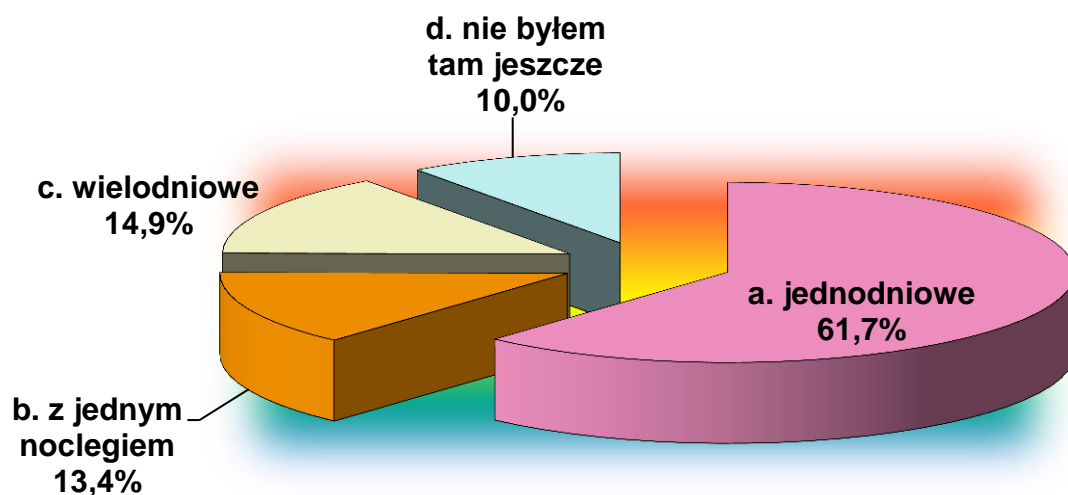
Warto również dodać, że kilkoro ankietowanych w Polsce umieściło Żytawę, czyli niemiecki Zittau oraz Katyn (Białoruś).

Ankietowani podali również, jak długie to były wyjazdy. Zdecydowana większość Polaków odwiedziła Czechy podczas jednodniowych wyjazdów – 61,7%.

13,4% było tam przez dwa dni, a 14,9% przebywało wiele dni. 20 osób nigdy jeszcze nie przekroczyła granicy naszych południowych sąsiadów.

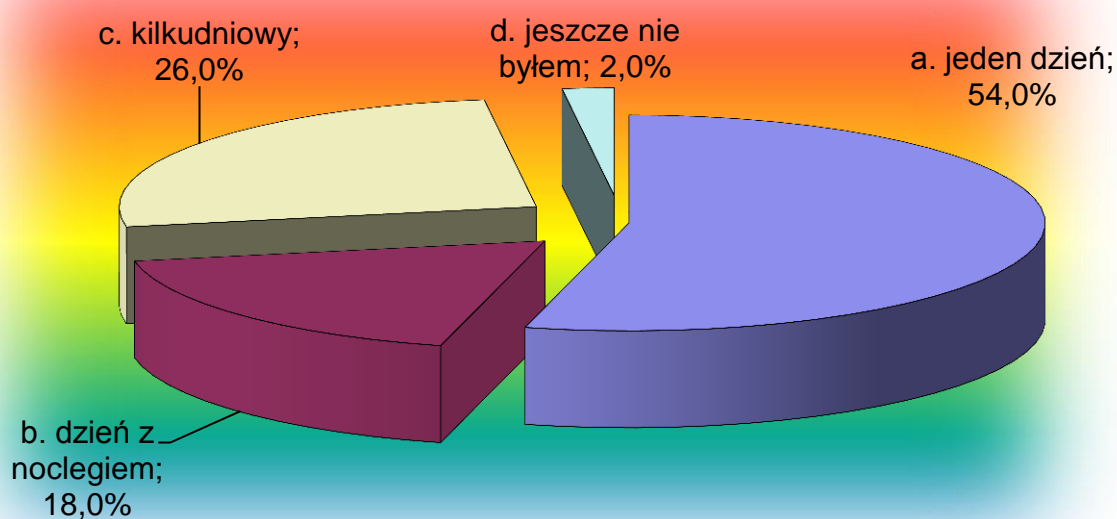
³² <http://pl.wikipedia.org/wiki/Krak%C3%B3w>

JEŚLI BYŁEŚ JUŻ W CZECHACH, TO BYŁY TO POBYTY



Jeżeli chodzi o Czechów, to podobnie jak Polacy najczęściej przebywali u Sąsiadów wiele razy, ale były to pobyty jednodniowe dla 54% ankietowanych, z jednym noclegiem 18% , a kilkudniowe pobyty odnotowało 26 % ankietowanych. Tylko 2% młodych Czechów nie było nigdy u północnych Sąsiadów swojej Ojczyzny.

JEŚLI BYŁEŚ JUŻ W POLSCE, TO BYŁ TO POBYT

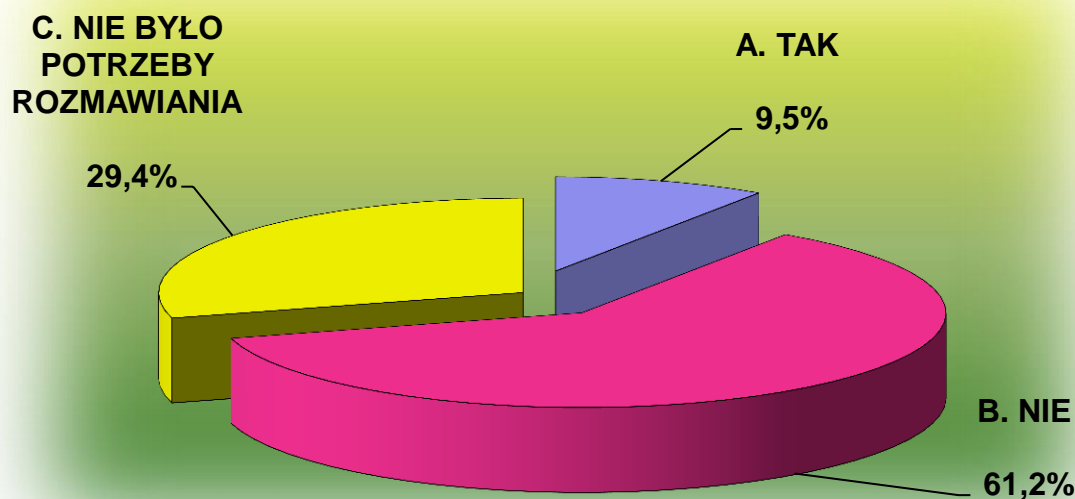


3. CZY POTRAFIMY SIĘ ZE SOBĄ POROZUMIEĆ?

A. POLACY Z CZECHAMI...

Analizując powyższe punkty ankiety warto od razu zapytać się, czy młodzież tak chętnie i licznie odwiedzająca Republikę Czeską, ma trudności z porozumiewaniem się. Ciekawe jest również stopień rozumienia języka czeskiego. Język czeski, podobnie jak polski, należy do słowiańskiej grupy językowej i wydaje się bardzo podobny do naszego języka. Niewielu jednak wie, że istnieje cały szereg różnic znaczeniowych między wyrazami o tej samej wymowie lub pisowni, które trzeba poznać jeśli chcemy się posługiwać językiem czeskim, bowiem różnice te często są powodem niezrozumienia i wielu śmiesznych sytuacji.³³

JEŚLI BYŁEŚ W CZECHACH TO CZY MIAŁEŚ TRUDNOŚCI W POROZUMIENIU SIĘ?

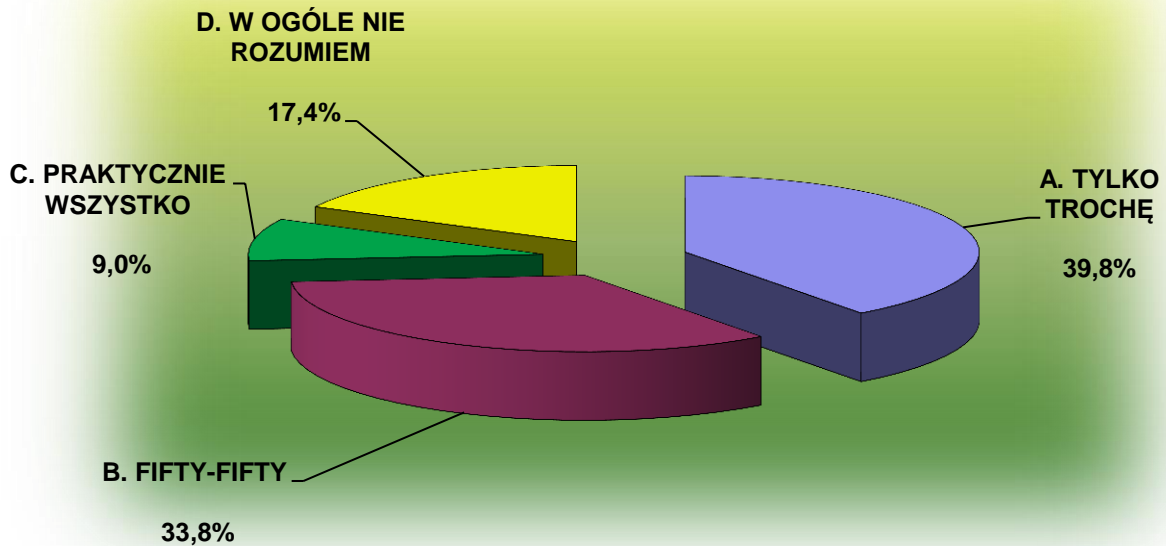


Większość badanych osób (61,2%) nie miała problemu w porozumiewaniu się z Sąsiadami. Dla innych nie stanowiło to żadnej przeszkody, ponieważ nie mieli potrzeby porozumiewania się (29,4%) , a do trudności w rozmowie przyznało się zaledwie 9,5% ankietowanych.

Z powyższej analizy można wysnuć wniosek, że pomimo tego, że należymy do jednej rodziny języków słowiańskich , tak do końca młodzi Polacy w niezbyt dużym stopniu rozumieją język czeski.

³³ www.finito.zanet.pl/czeski/

W JAKIM STOPNIU ROZUMIESZ JĘZYK CZESKI?

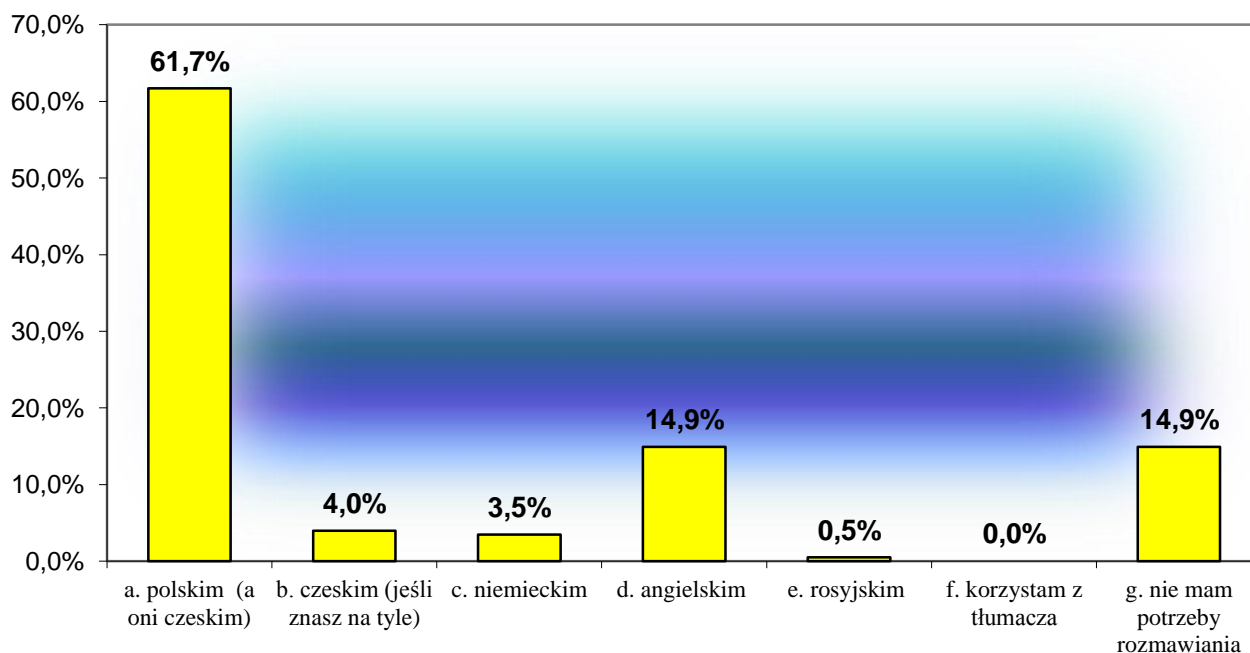


O doskonałym rozumieniu języka Sąsiadów mówi zaledwie 9% ankietowanych, 33% rozumie ten język mniej więcej w połowie, a tylko trochę 39,8 %. Ponad 30 osób (17,4%) stwierdziło, iż nie rozumieją w ogóle .

W związku z tym, zadano kolejne pytanie o język którym posługuje się młodzież wyjeżdżając do Czech. Najwięcej osób odpowiedziało, że rozmawia w swoim ojczystym języku, a ich rozmówcy w swoim i nie ma problemów ze zrozumieniem się nawzajem (61, 7%), choć jak pokazuje poprzedni wykres na pewno rozmówcy niezupełnie dobrze się rozumieją. Spora grupa młodzieży używa w kontaktach z Czechami języka angielskiego, co stanowi 14, 9%. Z niemieckiego korzysta 3,5%, a sprawnie językiem czeskim posługuje się 4% respondentów.

Były też osoby, które twierdziły, że nie mają potrzeby rozmawiania z Sąsiadami i stanowili oni 14,9%. Nikt z ankietowanych nie korzystał z pomocy tłumacza.

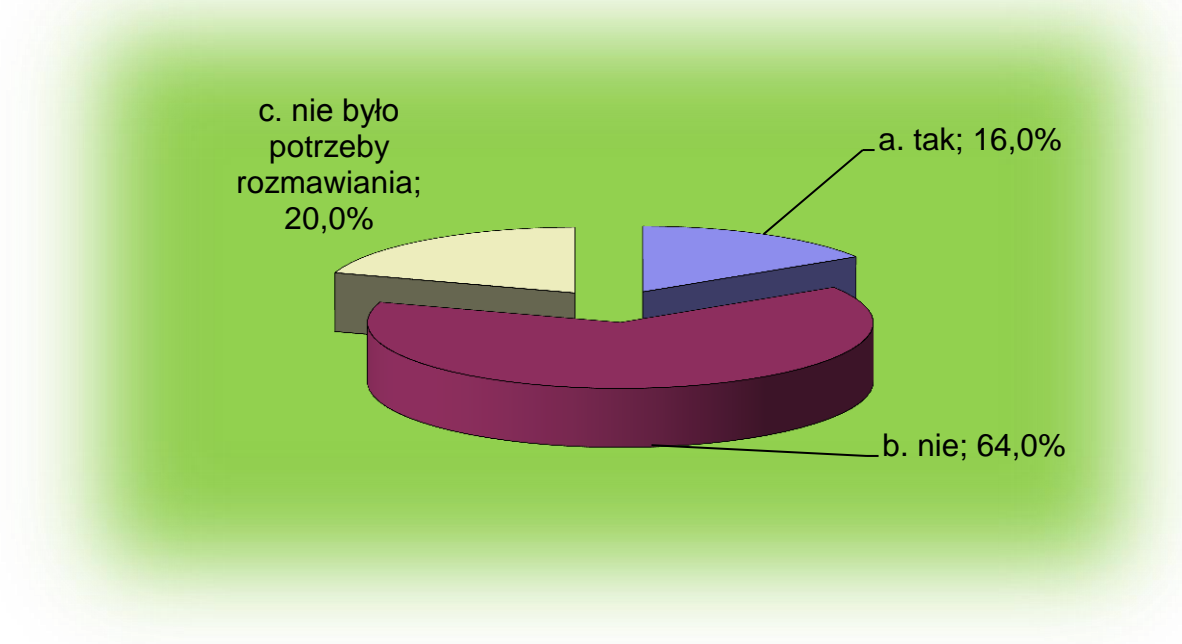
BĘDĄC W CZECHACH POSŁUGUJESZ SIĘ JĘZYKIEM:



A. CZESI Z POLAKAMI

Bardzo podobnie wygląda komunikacja od strony czeskiej. Również ok. 60% ankietowanych nie ma problemów z porozumiewaniem się. Dla innych nie stanowiło to żadnej przeszkody, ponieważ nie mieli potrzeby porozumiewania się

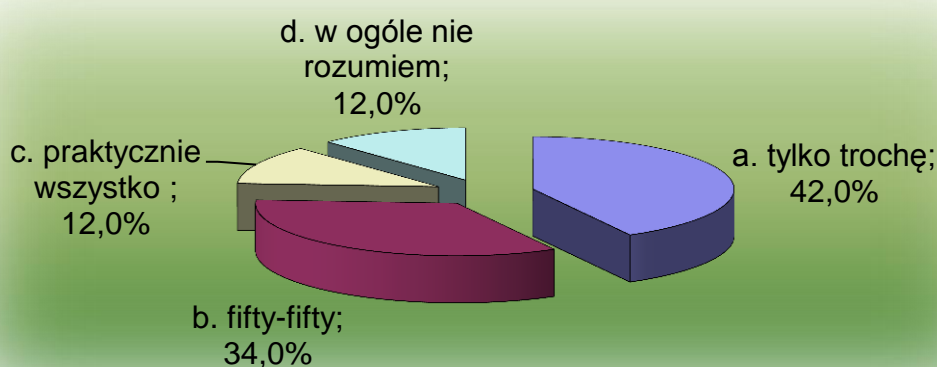
JEŚLI BYŁEŚ W POLSCE TO CZY MIAŁEŚ TRUDNOŚCI W POROZUMIENIU SIĘ Z POLAKAMI



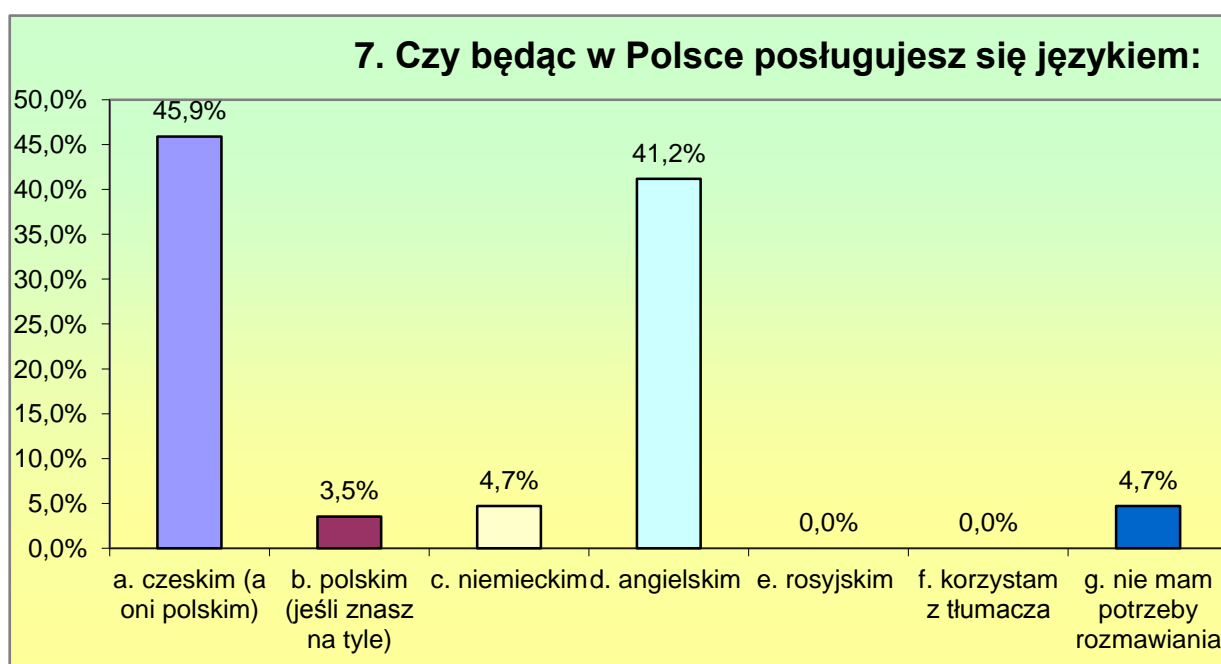
20 %) , a do trudności w rozmowie przyznało się 16% ankietowanych.

Odzwierciedla to również analiza kolejnego pytania o stopień rozumienia języka polskiego. Praktycznie wszystko rozumiało 12 % badanych, połowę 34%, a do zupełnego niezrozumienia przyznało się 12 % ankietowanych. Prawie połowa w stopniu słabym potrafiła się dogadać z Sąsiadami (42,%) i to oni stanowili dominującą w tym badaniu grupę.

W JAKIM STOPNIU ROZUMIESZ JĘZYK POLSKI?



W trakcie pobytu w Polsce , Czesi najchętniej posługują się językiem ojczystym (45%), albo angielskim (41, 2%). Język niemiecki używa 4, 7 % badanych, a do doskonałej znajomości j. polskiego przyznaje się 3,5 % badanych i to pozwala im komunikować się w tym właśnie języku.



4. CZY ZNAMY PRZEDSTAWICIELI LITERATURY I MUZYKI SWOICH SĄSIADÓW?

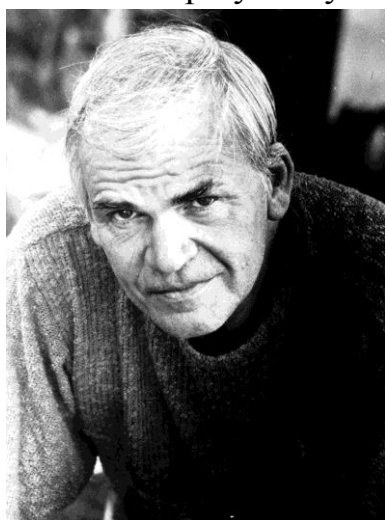
• LITERATURA

Dla przeciętnego młodego Polaka Czechy to kraj prawie nieznaney mu literatury. 65, 7 % pisze, że nie interesuje się literaturą czeską.

Jednak 17,9 % zna dzieła F.Kafki, przypuszczalnie dzięki temu, że jego największe dzieło „Proces”, czy „Zamek” znalazły się w kanonie obowiązkowych lektur szkolnych.

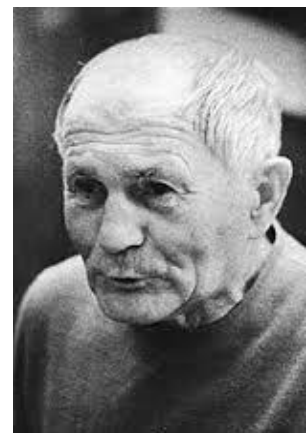
Kolejnym znanym Polakom twórcą literatury czeskiej jest J. Hasek, przypuszczalnie za sprawą Dobrego Wojaka Szwejka - miłośnika piwa, kiełbasek i pięknych kobiet. Jego szczególne podejście do życia, wojny, miłościwie panującego Franciszka Józefa przyniosły mu zasłużoną sławę. Jest to jedna z najsłynniejszych książek

antywojennych. A na pewno najśmieszniejsza. Twórcę tej postaci zna 20 ankietowanych.



Dzieła Milana Kundery, pisarza i eseisty znanego przede wszystkim jako autora „Nieznosnej lekkości bytu” zna i czytało 3,5 % ankietowanych.

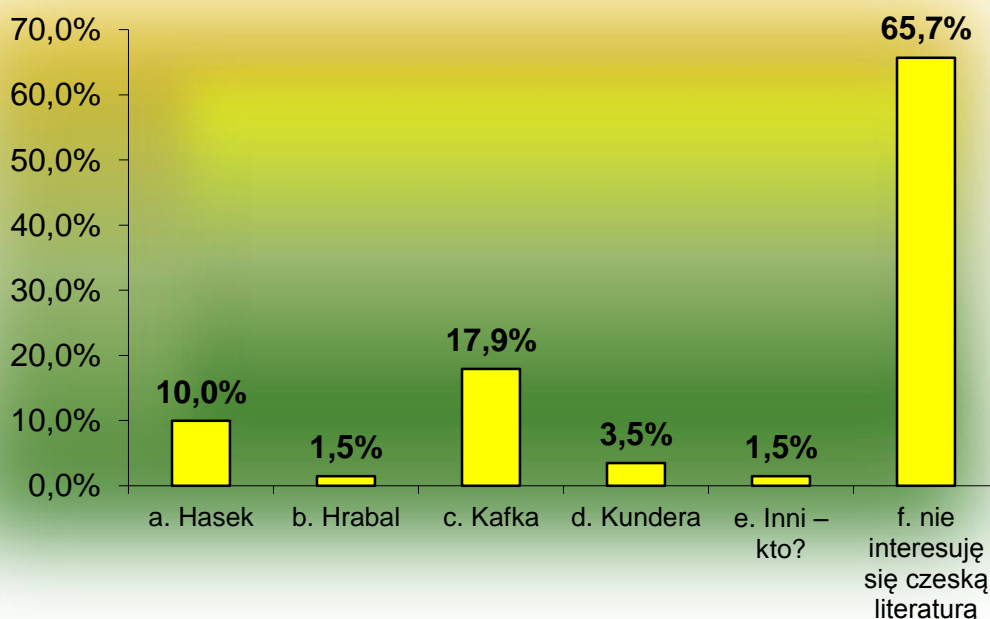
Wraz z Milanem Kunderą, Bohumil Hrabal³⁴ w największym stopniu reprezentuje czeską literaturę II poł. XX wieku. Twórczość Hrabala opartą na grotesce która pełna jest liryzmu , optymizmu i miłości do człowieka zna 1,5% młodzieży polskiej.



³⁴ Zdjęcia pochodzą z <http://www.google.pl/>

Analizując poniższe dane zawarte w wykresie, możemy stwierdzić, że młodzież polska nie interesuje się i nie zna literatury sąsiadów. W ankiecie zamieszczone zostały tylko cztery nazwiska twórców literackich, ale było pytanie otwarte, gdzie można było wpisać swoją odpowiedź, jednak uczyniło to tylko 1,5 % ankietowanych, wskazując Miroslava Žambocha – czeskiego pisarza fantasy i science fiction.

Czy znasz książki czeskich autorów ? Którego z nich czytałeś?



Bardzo podobnie wygląda stosunek Czechów do polskiej literatury. 65% zdecydowanie podało, iż nie interesują się twórczością literacką Sąsiadów.

Najwięcej osób (ponad 30%) twierdzi, że zna dzieła Henryka Sienkiewicza polskiego nowelista, powieściopisarza i publicysty; laureata Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1905 za całokształt twórczości jednego z najpopularniejszych pisarzy polskich przełomu XIX i XX wieku.³⁵



³⁵ http://pl.wikipedia.org/wiki/Henryk_Sienkiewicz



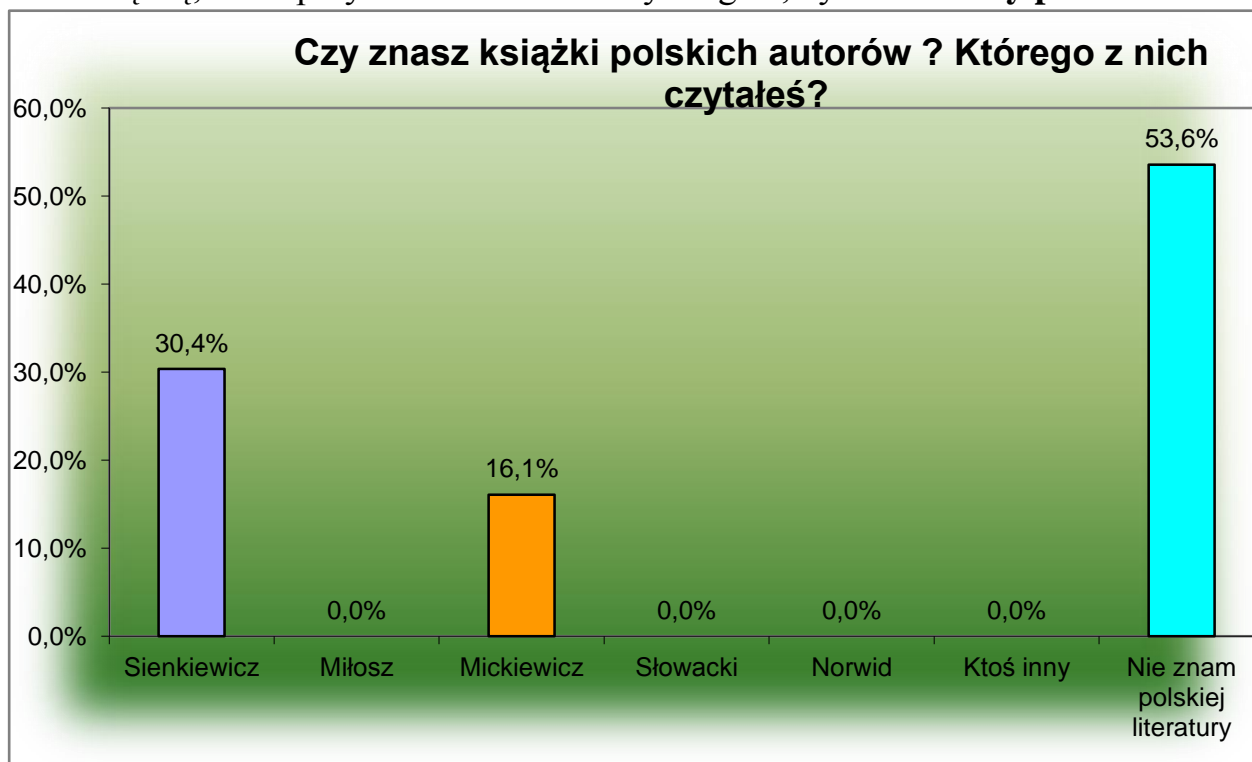
16% ankietowanych czytało dzieła Adama Mickiewicza. Jest to polski poeta, działacz i publicysta polityczny. Obok Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego uważany za największego poetę polskiego romantyzmu oraz literatury polskiej w ogóle.

Nieznane są zupełnie dzieła Słowackiego, Miłosza, czy Norwida.

W ankiecie zamieszczono tylko pięć nazwisk twórców literackich, ale pytanie otwarte umożliwiało podanie swojej własnej odpowiedzi. Jednak uczynił o to tylko 1.5 % ankietowanych, wskazując Andrzeja Sapkowskiego - polskiego pisarza fantasy. Jest on najczęściej po Lemie tłumaczonym polskim autorem fantastyki polskiej.



Ponadto wymieniono Jerzego Kosińskiego, polsko-amerykańskiego pisarz pochodzenia żydowskiego, piszący w języku angielskim.. Książką, która przyniosła mu światowy rozgłos, był **Malowany ptak**.

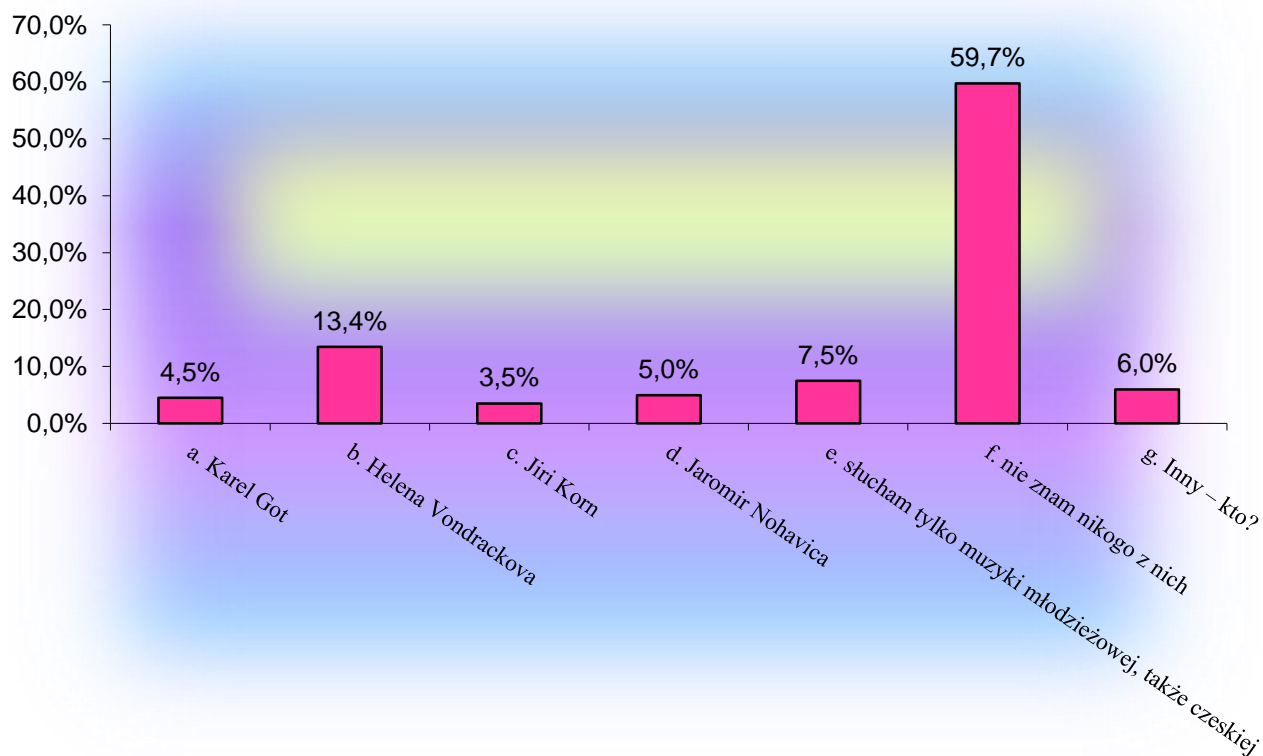


• TWÓRCZOŚĆ MUZYCZNA

Zdecydowanej większości respondentów polskich nie są znani twórcy estrady czeskiej, których rozkwit twórczości przypadł w ubiegłym stuleciu. 59,7% ankietowanych nie zna więc H. Vondrkowej, J. Korna, K. Gota, J. Nahovica. 15 osób słuchając muzyki młodzieżowej, słucha również muzyki czeskiej.

W tym pytaniu znalazła się możliwość wpisania swojej własnej odpowiedzi dotyczącej twórców estrady. Młodzież wymieniła więc: Ewę Farnę, zespół Raduza, Gabi Gold i Doctor Victor. Tutaj trzeba jednak uściślić i wyjaśnić, że Ewa Farna jest polską piosenkarką pop-rockową, autorką tekstów i kompozytorką. Pochodzi z polskiej rodziny mieszkającej na Zaolziu. W domu mówi gwarą cieszyńską, a śpiewa w języku czeskim i polskim. Mieszka w Wędrynie, w czeskiej części Śląska Cieszyńskiego. Uważa się za Polkę.³⁶

Który z czeskich artystów estrady odpowiada Ci najbardziej?



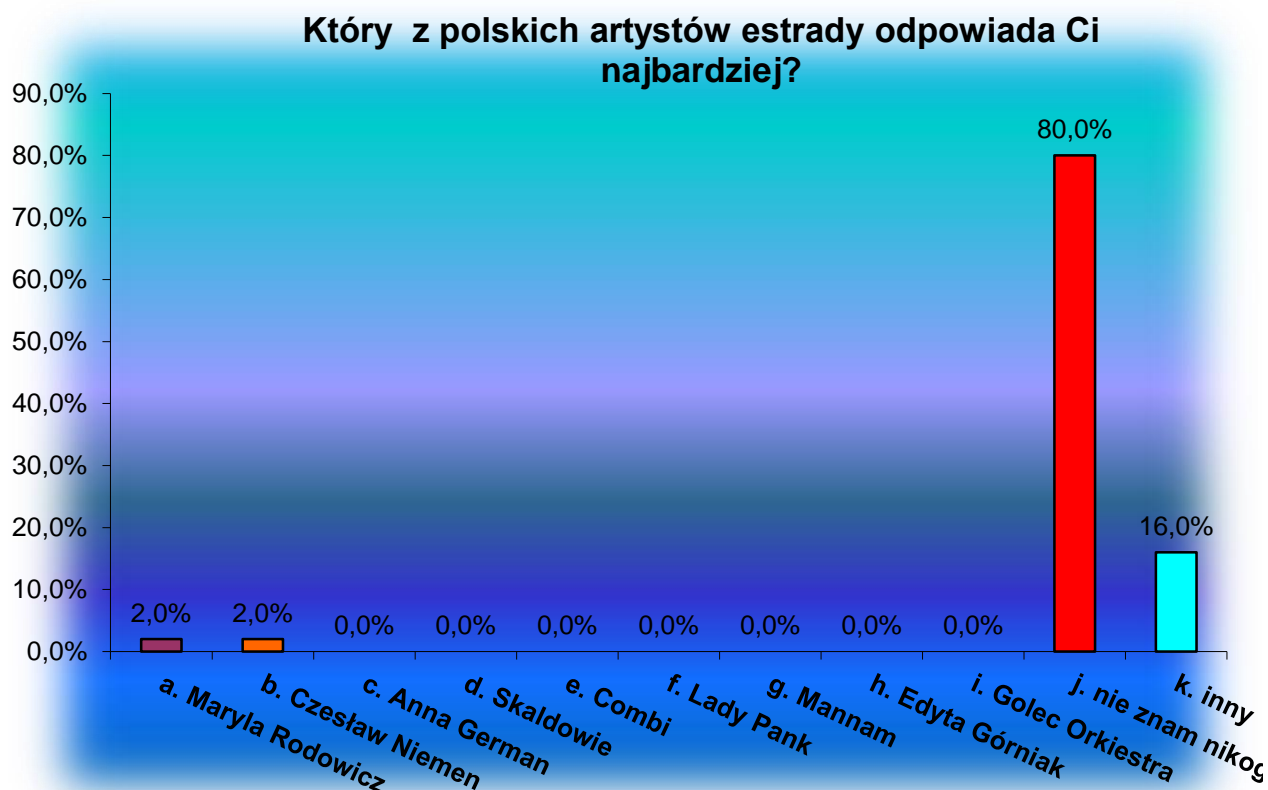
80% ankietowanych Czechów nie zna polskich wykonawców muzyki rozrywkowej. Jedynie 2% wymienia Marylę Rodowicz i Czesława Niemena. W tym pytaniu znalazła się, podobnie jak w ankiecie adresowanej do Polaków, możliwość wpisania swojej własnej odpowiedzi dotyczącej twórców estrady. Młodzież wymieniła więc: Gracjana Roztockiego. Jest to jedna z najpopularniejszych postaci w polskim internecie. Zasłynął dzięki umieszczaniu na YouTube własnych

³⁶ Informacja ze strony: http://pl.wikipedia.org/wiki/Ewa_Farna

piosenek. Został on zauważony przez styl ubioru i głos. Pomimo popularności, jest często krytykowany ze względu na ubiór, poglądy oraz nietypowy głos.³⁷

Ponadto zespołem wymienianym jest Vader— polska grupa wykonująca muzykę z pogranicza thrash i death metalu. Powstała w 1983 roku. Zaliczany jest dziś do prekursorów gatunku death metal w Polsce. Nazwa zespołu nawiązuje do fikcyjnej postaci Dartha Vadera, bohatera sagi Gwiezdne Wojny.³⁸

Młodzież czeska zna również Annę Marie Jopek i Ewę Farnę.



• TWÓRCZOŚĆ FILMOWA

Najbardziej znane są wśród młodych Polaków popularne filmy dla dzieci – dobranocki. Ankietowani w zdecydowanej większości uzupełnili to pytanie. Jeżeli chodzi o kino czeskie, to 96 osób nie podało tytułu żadnego znanego sobie filmu prod. czeskiej. W poniższej tabeli podane są tytuły wymienianych przez ankietowanych (ok. 50 % respondentów) filmów:

³⁷ http://pl.encyklopediainternetica.wikia.com/wiki/Gracjan_Roztocki

³⁸ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Vader>

1	Brno	
8	Butelki zwrotne	
3	Czech streets	
10	Czeski film	<i>film nie jest produkcji czeskiej</i>
13	Czeski sen	
13	Dobry wojak Szwejk	
3	Guzikowcy	
1	Jan Hus	
1	Janosik	
1	Kajinek	
3	Kola	
7	Most nadziei	
3	Mój nauczyciel	
1	Opowieść o zwyczajnym szaleństwie	
3	Postrzyżyny	
2	Samotni	
3	Szpital na peryferiach	
1	W cieniu	
8	Zabić Sekala	
1	Zamknij się i zastrzel się	
1	Gang Olsena	<i>film nie jest produkcji czeskiej</i>
2	Pociągi pod specjalnym nadzorem	
3	Szkoła podstawowa	
96	Brak odpowiedzi	

Jeżeli chodzi o czeskie filmy dla dzieci, to trzeba przyznać, że wielu z ankietowanych wychowywało się na tych bajkach i dlatego nie mieli trudności z podaniem tytułu dobranocki. Jedynie 28 osób nie zna żadnego filmu produkcji czeskiej adresowanego do dzieci.

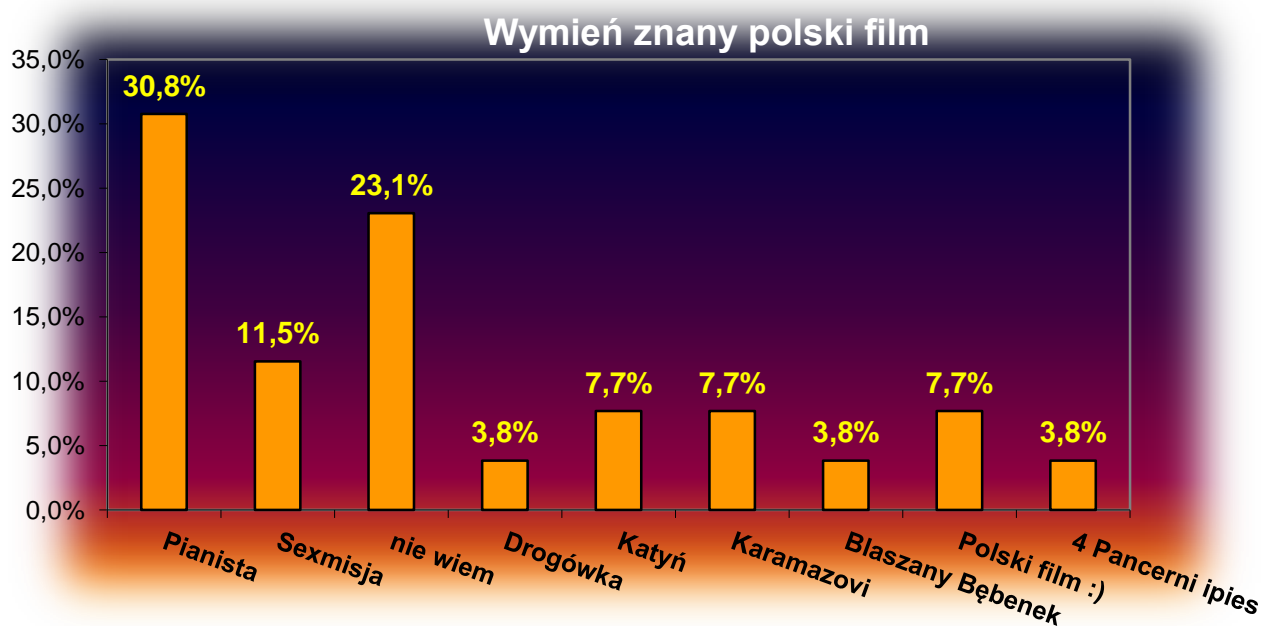


92
30
16
14
28

Krecik
Rumcajs
Sąsiedzi
Bajki z mchu i paproci
BRAK ODPOWIEDZI



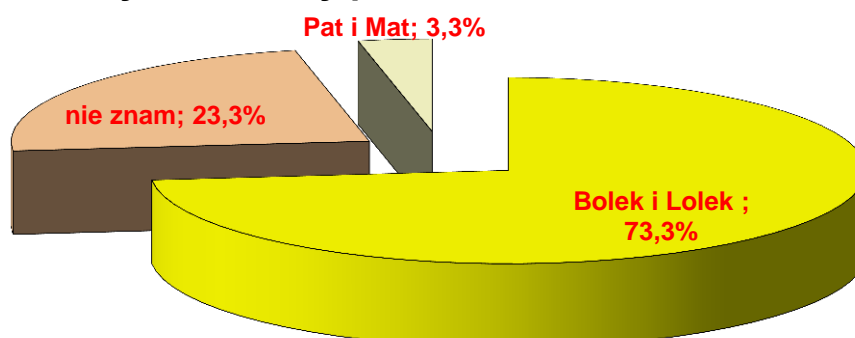
Znajomość polskiego kina przez młodzież czeską przedstawia się trochę lepiej niż znajomość kina czeskiego przez Polaków. Młodzież wymieniała następujące filmy :



Zdecydowana większość podaje znajomość tylko jednego filmu dla dzieci produkcji polskiej, mianowicie „Bolek i Lolek” (73%). Niektórzy mylnie podają „Pat i Mat”, ponieważ są to bohaterowie filmu „Sąsiedzi”, który jest produkcji czeskiej.



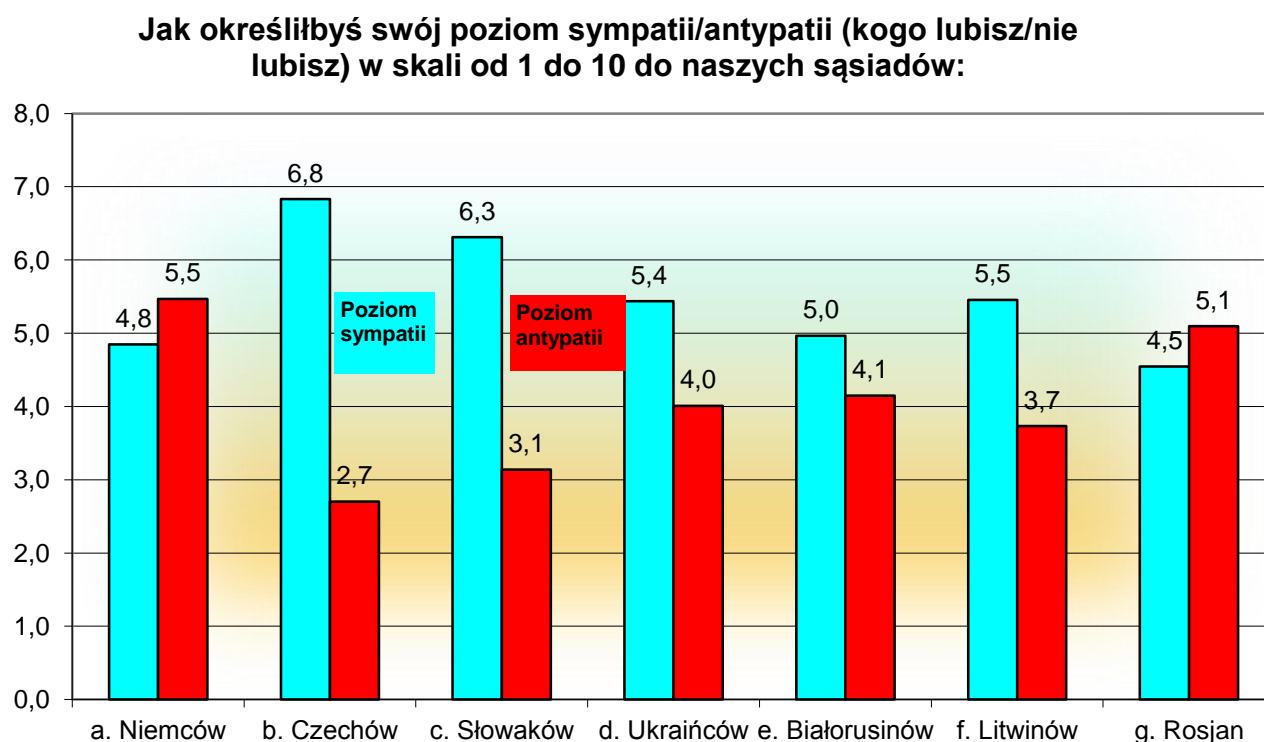
Wymień znany polski film dla dzieci



IV. POZIOM SYMPATII I ANTYPATII BADANYCH DO NARODÓW OŚCIENNYCH.

Na zakończenie badania postawiono młodzieży pytanie o określenie w skali 1 – 10 swojego poziomu sympatii i antypatii do wszystkich sąsiadów państwa.

1. KOGO NAJBARDZIEJ LUBIĄ POLACY?



Z powyższego wykresu wynika, że najwyższym poziomem sympatii w skali 1-10 darzyli badani naszych południowych sąsiadów: Czechów i Słowaków (6,8 i 6,3). Najniższy poziom sympatii okazywano zaś Niemcom (4,8) i Rosjanom (4,5).

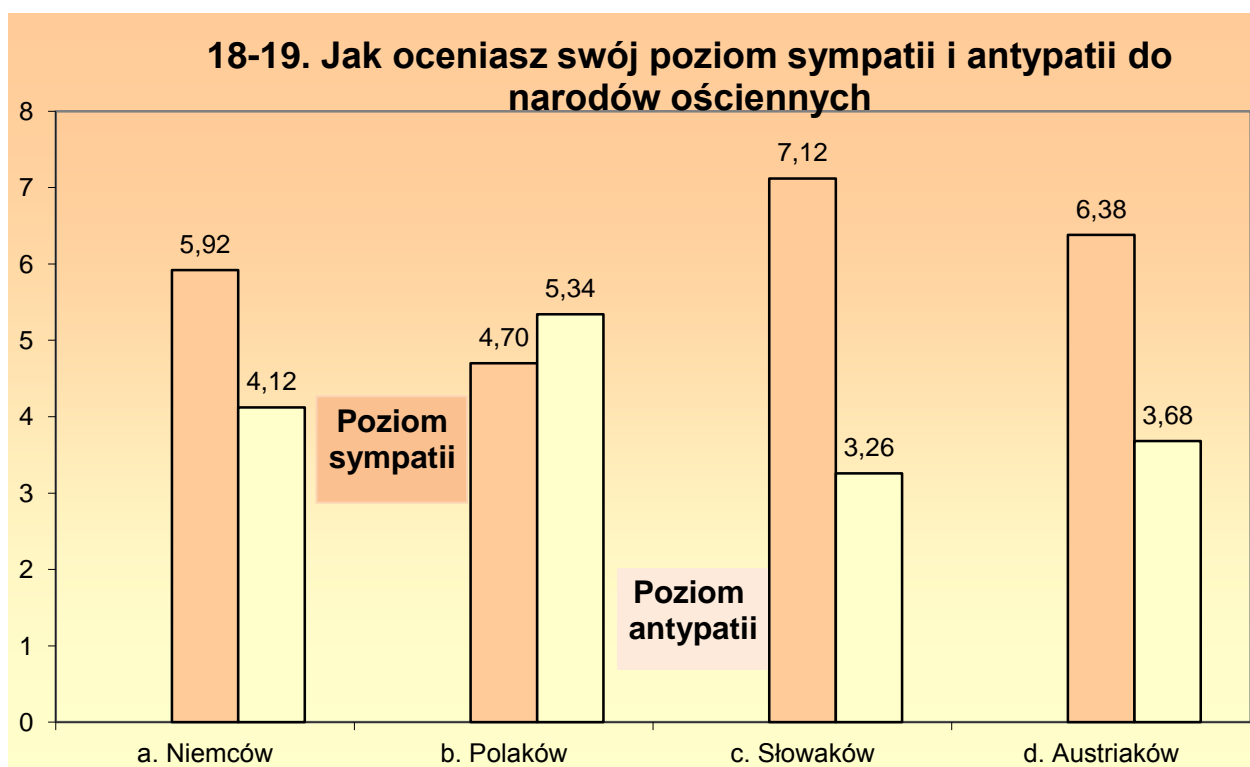
Od strony antypatii obraz jest symetryczny, tzn. narody darzone najwyższą sympatią miały też najniższy poziom antypatii: Czesi 2,7 i Słowacy 3,1. Na drugim biegunie byli Niemcy (5,5) oraz Rosjanie (5,1). Oczywiście opinie badanych nie były ściśle i nie sumowały się dokładnie do 10.

Powyższe badanie w zasadzie pokrywa się z badaniem opinii społecznej przeprowadzonej przez CBOS na początku 2013 r. Już po raz trzeci z rzędu na czele listy najbardziej lubianych narodów znajdują się Czesi, do których sympatię

deklaruje 59 % badanych. Na drugim miejscu lokują się Słowacy, do których pozytywny stosunek wyraża 58% ankietowanych.³⁹

1. KOGO NAJBARDZIEJ LUBIĄ CZESI ?

Jeśli chodzi o preferencje dla narodów sąsiadujących z Czechami, to naród ten najbardziej lubi Słowaków, mimo że narody te ogłosiły głośny rozwód – czyli rozpad Czechosłowacji po kilkudziesięciu latach koegzystencji we wspólnym państwie. Drugie miejsce zajmują Austriacy, trzecie Niemcy, a ostatnie miejsce niestety – my, Polacy, chociaż sami darzymy Czechów największą sympatią. Z tym faktem współgra sporo negatywnych skojarzeń, jakie budzimy u naszych południowych sąsiadów, a więc megalomania, alkoholizm czy złodziejstwo.



Poziom antypatii do narodów ościennych jest jakby negatywem poziomu sympatii, a więc najniższy jest w stosunku do Słowaków, nieco wyższy do Austriaków, następnie do Niemców i najwyższy - do Polaków.

³⁹ <http://www.cbos.pl/>

PODSUMOWANIE

Po wnikliwej analizie ankiety młodzież polska mogłaby powiedzieć o swoich relacjach z Czechami :

1. DARZYMY NASZYCH SĄSIADÓW NAJWIĘKSZĄ SYMPATIA
2. ŻYJEMY OBOK, ALE NIEWIELE WIEMY O SOBIE I NIEZBYT CHĘTNI JESTEŚMY BY TĘ WIEDZĘ POGLĘBIAĆ
3. HISTORIA OBU KRAJÓW CZĘSTO BYŁA ZE SOBĄ POWIĄZANA, ALE NIE JEST TO NAM WIADOME
4. DOBRZE ORIENTUJEMY SIĘ W SYMBOLACH NARODOWYCH REPUBLIKI CZESKIEJ
5. MÓWIMY JĘZYKAMI SŁOWIAŃSKIMI I NIE MAMY TRUDNOŚCI W POROZUMIEWANIU SIĘ, JEŚLI TYLKO TEGO CHCEMY
6. ODWIEDZAMY SIĘ CZĘSTO
7. SPORO WIEMY O WALORACH TURYSTYCZNYCH SĄSIADA
8. NIE INTERESUJEMY SIĘ CZESKIM FILMEM I MUZYKĄ
9. TROCHĘ CZYTAMY CZESKICH AUTORÓW
10. NA CZECHÓW PATRZYMY DOŚĆ STEREOTYPOWO GŁÓWNIE PRZEZ PRYZMAT ICH „ŚMIESZNEGO JĘZYKA”
11. KOJARZYMY ICH Z TYPOWYMI PRODUKTAMI NARODOWYMI: PIWEM, SKODĄ I KNEDLIKAMI
12. A DZIECIŃSTWO KOJARZY NAM SIĘ MIĘDZY INNYMI Z KRECIKIEM, RUMCAJSEM, SĄSIADAMI I ILUSTROWANĄ NIEZWYKLE ŁAGODNĄ MUZYKĄ BAJKĄ „Z MCHU I PAPROCI”

Na podstawie analizy ankiety młodzieży czeskiej o relacjach Czechów z Polakami można powiedzieć:

1. DARZĄ NAS SWOICH SĄSIADÓW, NIESTETY, NAJMNIEJSZĄ SYMPATIA
2. NIEWIELE WIEDZĄ O NASZEJ KULTURZE I HISTORII. NIEZBYT CHĘTNIE CHCIELIBHY TĘ WIEDZĘ POGLĘBIĆ
3. MIMO, ŻE HISTORIA OBU KRAJÓW CZĘSTO BYŁA ZE SOBĄ POWIĄZANA, NIE JEST TO IM WIADOME
4. CZESI DOBRZE ROZPOZNAJĄ NASZĄ FLAGĘ NARODOWĄ

5. MÓWIĄ JĘZYKIEM PODOBNYM DO NASZEGO I NIE MAJĄ DUŻEJ TRUDNOŚCI W POROZUMIEWANIU SIĘ Z NAMI, JEŚLI TYLKO TEGO CHCĄ
6. ODWIEDZAJĄ NAS CZĘSTO
7. SPORO WIEDZĄ O WALORACH TURYSTYCZNYCH POLSKI
8. NIEIWIELE CZYTAJĄ POLSKICH AUTORÓW
9. KOJARZYMY SIĘ IM CZĘSTO Z KOŚCIOŁEM KATOLICKIM I SILNA WIARĄ LUB RELIGIJNOŚCIĄ
10. Z POLSKICH FILMÓW DLA DZIECI JEDYNYM ZNANYM IM JEST NASZ „BOLEK I LOLEK”
11. NIESTETY, BUDZIMY U NICH SPORO NEGATYWNYCH SKOJARZEŃ JAK MEGALOMANIA, NIECHLUJSTWO, SŁABE DROGI, KRADZIEŻE CZY ALKOHOLIZM.

WNIOSKI

Patrząc na wyniki ankiety, można byłoby postawić następujące wnioski:

1. Istnieje obustronna konieczność popularyzacji kultury wśród najmłodszych Polaków i Czechów poprzez organizowanie wspólnych koncertów, projekcji filmów adresowanych do konkretnej grupy wiekowej.
2. Powinno się dążyć do interpersonalnych kontaktów dzieci i młodzieży, poprzez organizację spotkań, w czasie których będzie możliwa wymiana doświadczeń, nawiązania bliższych znajomości, a dzięki temu młodzi będą czuli wzajemną potrzebę rozmowy.
3. W szkołach, a nawet przedszkolach dzieci powinny mieć możliwość osłuchania się „na żywo” z językiem sąsiada, poprzez spotkania z ciekawymi ludźmi czy projekcję filmów. Dzięki temu nie będzie to już „śmieszny” czy „dziwny język”, który takim jawi się przy sporadycznych kontaktach. Jeśli nie byłoby takiej możliwości, to dobrym pomysłem byłoby np. zorganizowanie dla dzieci festiwalu filmów dziecięcych, ale w języku oryginalnym. Spowodowałoby to konieczność wsłuchania się przez dzieci w język sąsiada i w pewnym sensie spełniłoby rolę poznawczą.
4. Ważna jest w procesie wzajemnego poznania możliwość wspólnego dochodzenia do rozwiązywania pewnych problemów, a taką możliwość daje organizacja warsztatów tematycznych.
5. Ponieważ wiedza o kraju sąsiada nie jest na zadowalającym poziomie, na pewno dużą pomocą byłaby wspólna organizacja konkursów tematycznych o zasięgu euroregionalnym. Poprzez nie, młodzież przygotowująca się do rywalizacji, będzie miała możliwość pogłębienia swojej wiedzy na temat np. historii, geografii, literatury, czy innych dziedzin nauki swoich sąsiadów.

Barbara Ludorowska